

Institucionalna podrška poduzetništva u Hrvatskoj s posebnim osvrtom na Međimursku županiju

Novak, Dušanka

Master's thesis / Diplomski rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:621290>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-13**

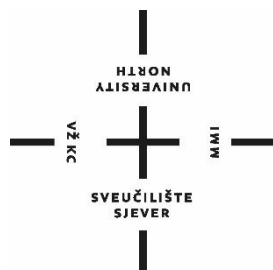

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

**SVEUČILIŠTE SJEVER
SVEUČILIŠNI CENTAR VARAŽDIN**

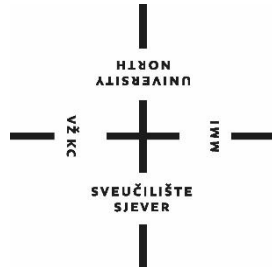
DIPLOMSKI RAD 121/PE/2017

**INSTITUCIONALNA PODRŠKA PODUZETNIŠVA
U HRVATSKOJ S POSEBNIM OSVRTOM
NA MEĐIMURSKU ŽUPANIJU**

Dušanka Novak

Varaždin, veljača 2017.

SVEUČILIŠTE SJEVER
SVEUČILIŠNI CENTAR VARAŽDIN
Studij Poslovna ekonomija

DIPLOMSKI RAD 121/PE/2017
**INSTITUCIONALNA PODRŠKA PODUZETNIŠVA
U HRVATSKOJ S POSEBNIM OSVRTOM
NA MEĐIMURSKU ŽUPANIJU**

Student:
Dušanka Novak, 0285/336D

Mentor:
izv. prof. dr. sc. Anica Hunjet

SAŽETAK

U ovom radu prikazana je temeljna institucionalna podrška poduzetništva u Republici Hrvatskoj s posebnim osvrtom na Međimursku županiju, kroz pristup novčanim sredstvima, zakonodavnom okruženju, internacionalizaciji, edukaciji poduzetnika i promociji poduzetništva.

Na samom početku govori se općenito o karakteristikama poduzetništva u Hrvatskoj preko makroekonomskih pokazatelja i predstavljanjem ključnih nacionalnih institucija za potporu poduzetništva.

Pristup novčanim sredstvima je poglavlje koje govori o načinima financiranja poslovnih projekata te prikazuje potporne programe četiriju najaktivnijih institucija, a to su: Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta, Hrvatska banka za obnovu i razvoj, HAMAG-BICRO i Hrvatski zavod za zapošljavanje.

Četvrto poglavlje govori o zakonodavnom okruženju odnosno donošenju propisa važnih za malo i srednje poduzetništvo, osnivanju i zakonskom radu gospodarskih subjekata.

Internationalizacija poduzetništva u petom poglavlju govori o pristupu informacijama o prekograničnim mogućnostima poslovanja za srednje i male poduzetnike.

U šestom poglavlju opisana je edukacija poduzetništva kojoj je cilj pripremanje ljudi za poduzetničku karijeru, prihvaćanje rizika, cjeloživotno učenje, vođenje poduzeća, organizaciju, timski rad, projekte i lidere.

U poglavlju sedam govori se o promociji poduzetništva kao važnom čimbeniku u razvoju poduzetničke klime.

Posljednje poglavlje su primjeri institucionalne potpore poduzetništva u Međimurskoj županiji.

Ključne riječi: poduzetništvo, poduzetnik, mala i srednja poduzeća, potporne institucije, edukacija.

ABSTRACT

This paper depicts the basic institutional support of entrepreneurship in the Republic of Croatia with a special emphasis on Međimurje County through access to financial resources, regulatory environment, internationalization, education of entrepreneurs and promotion of entrepreneurship.

The beginning of the paper talks generally about the characteristics of entrepreneurship in Croatia over the macroeconomic indicators and presents key national institutions for the support of entrepreneurship.

Access to funds is a chapter that discusses ways to finance business projects and displays supporting programs of four most active institutions: the Ministry of Economy, Entrepreneurship and Crafts, the Croatian Bank for Reconstruction and Development, HAMAG-BICRO and the Croatian Employment Service.

The fourth chapter discusses the regulatory environment and creating regulations important for small and medium enterprises, as well as establishment and legal work of business entities.

The fifth chapter, the internationalization of entrepreneurship, talks about access to information on cross-border business opportunities for medium and small entrepreneurs.

The sixth chapter describes the education of entrepreneurship with aim to prepare people for an entrepreneurial career, accepting risk, lifelong learning, running a business, organizing, teamwork, projects and leaders.

Chapter seven deals with the promotion of entrepreneurship as an important factor in the development of an entrepreneurial climate.

The last chapter gives examples of institutional support of entrepreneurship in Međimurje County.

Key words: entrepreneurship, entrepreneur, small and medium enterprises, support institutions, education.

Prijava diplomskog rada

studenata IV. semestra diplomskog studija
Poslovna ekonomija

IME I PREZIME STUDENTA	DUŠANKA NOVAK	MATIČNI BROJ	0285/336D
NASLOV RADA	INSTITUCIONALNA PODRŠKA PODUZETNIŠTVA U HRVATSKOJ S POSEBNIM OSVRTOM NA MEĐIMURSKU ŽUPANIJU		
NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU	INSTITUTIONAL SUPPORT OF ENTREPRENEURSHIP IN THE REPUBLIC OF CROATIA WITH A SPECIAL EMPHASIS ON MEĐIMURJE COUNTY		
KOLEGIJ	EKONOMIKA PODUZETNIŠTVA		
MENTOR	izv. prof. dr. sc. ANICA HUNJET		
ČLANOVI POVIJERENSTVA	1. izv. prof. dr. sc. Goran Kozina, predsjednik 2. izv. prof. dr. sc. Ante Rončević, član 3. izv. prof. dr. sc. Anica Hunjet, mentorica 4. doc. dr. sc. Damira Đukec		

Zadatak diplomskog rada

BROJ	121/PE/2017
OPIS	

U ovom radu prikazana je temeljna institucionalna podrška poduzetništva u Republici Hrvatskoj s posebnim osvrtom na Međimursku županiju, kroz pristup novčanim sredstvima, zakonodavnom okruženju, internacionalizaciji, edukaciji poduzetnika i promociji poduzetništva.

Na samom početku govori se općenito o karakteristikama poduzetništva u Hrvatskoj preko makroekonomskih pokazatelja i predstavljanjem ključnih nacionalnih institucija za potporu poduzetništva.

Pristup novčanim sredstvima je poglavlje koje govori o načinima financiranja poslovnih projekata te prikazuje potpore programe četiriju najaktivnijih institucija a to su: Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta, Hrvatska banka za obnovu i razvoj, HAMAG-BICRO i Hrvatski zavod za zapošljavanje.

Četvrto poglavlje govori o zakonodavnom okruženju odnosno donošenju propisa važnih za malo i srednje poduzetništvo, osnivanju i zakonskom radu gospodarskih subjekata.

Internationalizacija poduzetništva u petom poglavlju govori o pristupu informacijama o prekograničnim mogućnostima poslovanja za srednje i male poduzetnike.

U šestom poglavlju opisana je edukacija poduzetništva kojoj je cilj pripremanje ljudi za poduzetničku karijeru, prihvaćanje rizika, cjeloživotno učenje, vođenje poduzeća, organizaciju, timski rad, projekte i lidere.

U poglavlju sedam govori se o promociji poduzetništva kao važnom čimbeniku u razvoju poduzetničke klime. Posljednje poglavlje su primjeri institucionalne potpore poduzetništva u Međimurskoj županiji.

Ključne riječi: poduzetništvo, poduzetnik, mala i srednja poduzeća, potpore institucije, edukacija.

U VARAŽDINU, DANA 10.02.2017.

DIR 01 PE

Sadržaj

1. UVOD	2
2. OPĆENITO O PODUZETNIŠTVU U HRVATSKOJ	3
3. PRISTUP NOVČANIM SREDSTVIMA	9
3.1. Programi Ministarstva gospodarstva, poduzetništva i obrta	14
3.2. Programi Hrvatske banke za obnovu i razvoj	16
3.3 Programi HAMAG-BICRO-a	19
3.4 Programi Hrvatskog zavod za zapošljavanje (HZZZ).....	28
4. ZAKONODAVNO OKRUŽENJE – DONOŠENJE PROPISA	34
5. PRISTUP TRŽIŠTIMA – INTERNACIONALIZACIJA PODUZETNIŠTVA	35
6. EDUKACIJA PODUZETNIŠTVA.....	37
7. PROMOCIJA PODUZETNIŠTVA	41
8. PRIMJERI INSTITUCIONALNE POTPORE PODUZETNIŠTVA U MEĐIMURSKOJ ŽUPANIJI	44
8.1 HGK – Županijska komora Čakovec	46
8.2 Obrtnička komora Međimurske županije	48
8.3 HZZZ – Područni ured Čakovec	49
8.4 Regionalna razvojna agencija RADEA	51
8.5 Međimurska energetska agencija MENE A	53
8.6 Tehnološko-inovacijski centar Međimurje.....	54
9. ZAKLJUČAK	57
10. LITERATURA.....	58
11. PRILOZI.....	59
12. POPIS TABLICA.....	59
13. POPIS SLIKA	59

1. UVOD

Razvoj poduzetništva u svijetu pa tako i u Hrvatskoj, odnosi se na stvaranje takve poslovne, gospodarstvene i profitabilne klime, koja bi doprinosila razvoju makroekonomskog i mikroekonomskog okruženja općenito. Postoji velika potreba za poduzetništvom u prerađivačkoj djelatnosti, istraživanju, razvoju i inovacijama kao i za educiranjem, obrazovanjem i cjeloživotnim učenjem poduzetnika. Veliki problem u razvoju poduzetništva predstavlja i financiranje malih i srednjih poduzeća.

Vlada Republike Hrvatske glavni je nositelj institucionalne potpore poduzetništva u zemlji. Uz Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta kao najaktivnije institucije koja podržava poduzetništvo, mnogo je i drugih poduzetničkih potpornih institucija čije aktivnosti utječu na poslovanje subjekata malog gospodarstva. Europska unija putem svojih brojnih politika osigurava sredstva za manje razvijene regije pa tako i za potporu poduzetništva u našoj zemlji. Dužnost institucija za potporu poduzetništva je pružanje potpore poduzetnicima i upravama poduzeća, općim savjetima, izobrazbom, potporom poduzećima koja uvode nove tehnologije, pomaganjem u ispunjavanju projektnih prijava, kako bi poduzetnici i poduzeća povećali svoju konkurentnost na tržištu.

U ovom radu obrađuje se institucionalna podrška poduzetništva u Hrvatskoj na najčešćim problemima hrvatskog poduzetništva, a to su: pristup novčanim sredstvima, zakonodavno okruženje – donošenje propisa, pristup tržištima – internacionalizacija, edukacija poduzetnika i promocija poduzetništva.

Zanimljiva činjenica zapisana je u Strategiji razvoja poduzetništva u Republici Hrvatskoj 2013.-2020., kojoj je cilj jačanje poduzetničkog potencijala i unapređenja poduzetništva: „poduzetništvo i gospodarstvo kako Republike Hrvatske, tako i Europe dugoročno će napredovati samo ako veliki broj građana prepozna poduzetništvo kao atraktivnu opciju.“¹

¹ Strategija razvoja poduzetništva u Republici Hrvatskoj, str. 2

2. OPĆENITO O PODUZETNIŠTVU U HRVATSKOJ

Cilj razvoja poduzetništva u Hrvatskoj odnosi se na stvaranje takve poslovne, gospodarstvene i profitabilne klime koja bi doprinosila razvoju makroekonomskog i mikroekonomskog okruženja općenito.

Pod makroekonomskim okruženjem se podrazumijeva: rast BDP-a, povećanje izvoza, smanjenje nezaposlenosti, rast investicija, povećanje outputa, odnosno povećanje razine proizvodnje cijele ekonomije i stope rasta te proizvodnje, smanjenje stope inflacije, povećanje broja uspješnih poslovnih subjekata te smanjenje javnog duga.

Kao mikroekonomsko okruženje podrazumijeva se poboljšanje poslovnih procesa i inovativnosti, poboljšanje kvalitetno obrazovanog i fleksibilnog menadžmenta, brz i učinkovit pristup financijskim i ostalim instrumentima koji omogućuju razvoj poduzetništva, povoljno poslovno okruženje i slično.

Tablica 1: Hrvatska – Osnovni makroekonomski pokazatelji u razdoblju od 2010. do 2015. godine

	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015
Realni rast BDP-a (%)*	-1,7	-0,3	-2,2	-1,1	-0,4	1,6
Stopa nezaposlenosti (%)***	11,6	13,7	15,9	17,3	17,3	16,3
Stopa zaposlenosti (%)***	46,5	44,8	43,2	42,1	43,3	44,1
Stopa inflacije (%)**	1,1	2,3	3,4	2,2	-0,2	-0,5
Bruto inozemni dug, mil. EUR**	46.908,4	46.397,2	45.297,2	45.958,4	46.663,8	45.534
Dug opće države, u postotku od BDP-a (%)***	57,0	63,7	69,2	80,8	85,1	86,6
Izvoz robe i usluga (% BDP-a)***	37,8	40,5	41,7	43,1	46,5	50,0

Izvori: *EUROSTAT, 2015.; **, „Gospodarska kretanja 5/6, 2015“, Hrvatska gospodarska komora, 2015, *** „Bilten 217“, Hrvatska narodna banka, 2015. 2016.

Opća kriza u Hrvatskoj donijela je jedno nepovjerenje prema ulaganjima i riziku koje ono donosi. Teško makroekonomsko okruženje donijelo je smanjenje broja poslovnih subjekata, do kojeg je došlo zatvaranjem malih i srednjih poduzeća zbog pomanjkanja narudžbi i prodaje. Zbog toga je u današnje vrijeme potrebna dobra strategija, cilj i vizija, koji bi doprinosili poboljšanju pouzdanja i potaknuli razvoj poduzetništva.

U sadašnjosti poduzetništvo je usmjereno većinom na uslužne djelatnosti. Velika je potreba za razvojem prerađivačke djelatnosti koja bi potaknula povećanje izvoza.

Vrlo je mali udio poduzetništva u istraživanju, razvoju i inovacijama. Kao razlog tome navodi se nedostatak obrazovanih ljudi. Mali je broj poduzetnika sa završenim visokim obrazovanjem, najviše je onih sa završenom srednjom školom. Potrebno je uvođenje edukacije, obrazovanja i cjeloživotnog učenja u cilju aktiviranja poduzetništva u Hrvatskoj.

Veliki problem u razvoju poduzetništva u Hrvatskoj je i financiranje malih i srednjih poduzetnika. Osim nepostojanja vlastitih sredstava, nije dovoljno razvijen ni kreditni sustav, koji bi omogućavao dobivanje novčanih sredstava za realizaciju ideja, inovacija, provedbu projekata i pokretanje poslovnih subjekata. Postoji i određeni financijski rizik, odnosno strah od gubitka sredstava i ne vraćanja uloženog.

Poduzetništvom se u Hrvatskoj nastoji povećati gospodarska konkurentnost, stvoriti više radnih mjesta i povećati ulaganje u znanje. Povećanje konkurentnosti podrazumijeva povećanje izvoza te mogućnost ravnopravnog nastupa na domaćem, europskom i svjetskom tržištu. Najveću ulogu u tom procesu preuzimaju mikro subjekti te mali i srednji subjekti. Ova podjela subjekata određena je prema Zakonu o poticanju malog gospodarstva.

Tablica 2: Kriteriji razvrstavanja subjekata malog gospodarstva

Tip poslovnog subjekta	Broj zaposlenih EU / Hrvatska	Godišnji prihod u milijunima EUR EU / Hrvatska	Imovina (aktiva/dugotrajna imovina) u milijunima EUR EU / Hrvatska
Mikro	0-9	2	2
Mali	10-49	10	10
Srednji	50-249	50	43

Izvor: Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva, NN 29/02, 63/07, 53/12, 56/13

Vlada Republike Hrvatske glavni je nositelj institucionalne potpore poduzetništva u zemlji. Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta, najviše je aktivno u tom pogledu te daje zakonodavne okvire i oblikuje politike djelovanja u razvoju poduzetništva. Ministarstvo također obavlja upravne i druge poslove koji se odnose na malo i srednje poduzetništvo; obrtništvo; zadrugarstvo; poticanje izvoza i stranih ulaganja, te unapređenja konkurentnosti; radi na ravnomjernom regionalnom razvoju poduzetništva; djelovanju instrumenata gospodarskog sustava i mjera gospodarske politike; prati poslovanje obrtnika i poduzetnika; poticanje primjene inovacija, novih tehnologija i osnivanja i poslovanja slobodnih i poduzetničkih zona; sustavno potiče poduzetništvo, poticanje sudjelovanja malih i srednjih poduzetnika u poslovima javne

nabave i javno-privatnog partnerstva; ostvarivanje međunarodne suradnje; pripreme i provedbu strateških i operativnih dokumenata i programa za korištenje sredstava fondova Europske unije i ostalih međunarodnih izvora financiranja namijenjenih unapređenju konkurentnosti obrtništva, zadrugarstva, maloga i srednjega poduzetništva; pripremu i provedbu posebnih programa Vlade Republike Hrvatske u području ekonomskog razvoja i konkurentnosti.

Unutar Ministarstva gospodarstva, poduzetništva i obrta djeluje HAMAC BICRO, Agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije. Agencija daje jamstva pomoću vrhunskih instrumenata osiguranja za poduzetničke investicije. Jamstva se izdaju za osiguranje dijela glavnice kredita kojeg izdaju poslovne banke ili Hrvatska banka za obnovu i razvoj. Putem svojih inovacijskih programa, Agencija nastoji motivirati privatni i javni sektor na ulaganje u istraživanje i razvoj pružanjem financijske potpore inovativnim i tehnološki usmjerenim tvrtkama u Hrvatskoj. U okviru različitih Programa potpore za poticanje inovacijsko-tehnološkog sustava, HAMAG-BICRO osigurava potpore za istraživanje, razvoj i inovacije. Podupiranjem tehnološke inovacije u gospodarstvu i znanstvenim ustanovama nastoji se pokrenuti gospodarski rast Hrvatske kroz tehnološki razvoj za jačanje hrvatske globalne konkurentnosti i društvenih vrijednosti. Uz financijsku bespovratnu potporu HAMAG-BICRO realizira mnoge poslovne ideje i pretvara ih u stvarnost. HAMAG-BICRO glavni je provoditelj kohezijske politike u Hrvatskoj.

Kohezijska politika jedna je od brojnih politika Europske unije. Naziva se još i politikom solidarnosti. Europska unija osigurava sredstva za manje razvijene regije, odnosno zemlje članice Europske unije, jer postoje značajne razlike o razvoju pojedinih članica Europske unije, ali i unutar samih zemalja članica. Osnovna svrha kohezijske politike jest smanjiti značajne gospodarske, socijalne i teritorijalne razlike koje postoje između EU regija, ali također i jačati globalnu konkurentnost europskog gospodarstva. Pri tome Europska unija nastoji djelovati po takozvanom principu „catching up“ po kojem stope rasta slabije razvijenih regija trebaju dostići stope rasta natprosječno razvijenih regija, međutim pri tome se ne smije ograničavati rast vodećih regija. Okosnicu kohezijske politike čini djelovanje u smjeru ostvarenja tri temeljna cilja, a to su: konvergentnost, konkurentnost i zapošljavanje te europska teritorijalna suradnja.

Konvergentnost se odnosi na financiranje razvojnih projekata i infrastrukture te jačanja gospodarskog i ljudskih kapaciteta u najmanje razvijenim regijama i zemljama članicama.

Konkurentnost i zapošljavanje odnosi se na financiranje inovacija, promicanje društva znanja, poduzetništva, zaštite okoliša te jačanje zapošljavanja kroz različite vrste ulaganja u ljudske resurse.

Europska teritorijalna suradnja odnosi se na poticanje projekata prekogranične i transnacionalne suradnje gdje na zajedničkim projektima sudjeluju partneri iz pograničnih regija dvije ili više zemalja članica. Kohezijska politika Europske unije financira se iz tri glavna fonda:

1. KOHEZIJSKI FOND – namijenjen je državama članicama čiji je bruto nacionalni dohodak po stanovniku manji od 90% prosjeka dohotka u Europskoj uniji za financiranje projekata iz područja prometa i okoliša.
2. EUROPSKI FOND ZA REGIONALNI RAZVOJ (EFRR) – za cilj ima jačanje ekonomske i socijalne kohezije u Europskoj uniji te smanjenje razvojnih razlika između njenih regija.
3. EUROPSKI SOCIJALNI FOND (ESF) – potiče zapošljavanje i mogućnosti zaposlenja u Europskoj uniji.

Europski fond za regionalni razvoj i Europski socijalni fond poznati su i pod nazivom strukturni fondovi.

Osim navedenih, na raspolaganju su i:

4. EUROPSKI POLJOPRIVREDNI FOND ZA RURALNI RAZVOJ (EPFRR)
5. EUROPSKI FOND ZA POMORSTVO I RIBARSTVO (EFPR)

Ovih pet fondova nazivaju se i Europski strukturni i investicijski fondovi (ESI fondovi). Uz Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta te HAMAG-BICRO-a, mnogo je drugih resornih ministarstava te tijela poduzetničkih potpornih institucija čije aktivnosti utječu na poslovanje subjekata maloga gospodarstva, a među njima su primjerice Ministarstvo turizma, Ministarstvo uprave, Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, Ministarstvo rada i mirovinskog sustava, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta. Tijela i pravne osobe s javnim ovlastima, kao što su Hrvatska gospodarska komora, Hrvatska obrtnička komora te druge institucije, poput Hrvatske udruge poslodavaca, Hrvatskog saveza zadruga, Hrvatske banke za obnovu i razvitak, također pružaju potporu subjektima maloga gospodarstva.

Na lokalnoj i regionalnoj razini osnovane su poduzetničke potporne institucije, a mnoge od njih sufinancirala je lokalna i regionalna samouprava, Vlada Republike Hrvatske, Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta i Europska unija.

Te su institucije regionalne razvojne agencije, poduzetnički centri, poduzetnički inkubatori i tehnološki parkovi.

Dužnost institucija za potporu poduzetništva je pružanje potpore poduzetnicima i upravama poduzeća, općim savjetima, izobrazbom, potporom poduzećima koja uvode nove tehnologije, pomaganjem u ispunjavanju projektnih prijava, kako bi poduzetnici i poduzeća povećali svoju konkurentnost na tržištu.

Programi za poticanje malog gospodarstva počeli su se primjenjivati 2001. godine. Provodile su ih Vlada Republike Hrvatske u suradnji sa ministarstvima (Ministarstvo za obrt, malo i srednje poduzetništvo i Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva). Izrađeni su programi za dodjelu nepovratnih sredstava kako bi se osigurala financijska sredstva poduzećima, lokalnim vlastima (za potporu razvoju poduzetničkih zona) te obrtima i strukovnim organizacijama (za potporu poduzetnicima te razvijanje kapaciteta obrtnika). Subvencioniranje kamatnih stopa na kredite koje su poduzetnicima odobravale komercijalne banke zajednički su financirali ministarstvo i županije. Uspostavljeni su regionalni jamstveni instrumenti za promicanje ulaganja u malom gospodarstvu u kojima su sudjelovali ministarstvo, županije, općine i neke komercijalne banke. Tim politikama u navedenom razdoblju dodana su i kreditna jamstva koja je osigurao HAMAG INVEST (Hrvatska agencija za malo gospodarstvo i investicije). Takva politika maloga gospodarstva nastavila se provoditi do 2011. godine kad je, uz navedeno, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva financirao udjele za osnivanje i rad malog broja fondova rizičnoga kapitala. Pristupanjem Republike Hrvatske Europskoj uniji, 1. srpnja 2013. godine, subjektima maloga gospodarstva na raspolaganju su i dodatna financijska sredstva zbog dostupnosti Strukturnih fondova Europske unije. Institucije koje su nadležne za prikupljanje i pružanje informacija su: Državni zavod za statistiku, Financijska agencija, Ministarstvo poduzetništva za obrtni registar, Carinska uprava, Ministarstvo pravosuđa, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Porezna uprava.

Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta je, kao sredstvo za uspostavljanje bolje koordinacije i uravnoteženje sustava za pružanje statističkih podataka o subjektima maloga gospodarstva, uspostavilo mehanizam koji redovito okuplja te organizacije. Preduvjet vrednovanja su sistematizirani i dostupni podatci. Prikupljeni podatci svih tih institucija koriste se za vrednovanja učinkovitosti i mjerenja ostvarivanja ciljeva malog gospodarstva te utjecaju na rješavanje ključnih problema s

kojima se hrvatski gospodarstvenici susreću. Najčešći problemi hrvatskog poduzetništva su:

1. Pristup novčanim sredstvima
2. Zakonodavno okruženje – donošenje propisa
3. Pristup tržištima – internacionalizacija
4. Edukacija poduzetnika
5. Promocija poduzetništva

Slika 1. Institucije za potporu poduzetništva²

² Izvor: Odraz.hr

3. PRISTUP NOVČANIM SREDSTVIMA

Dostupnost financijskih sredstava za razvoj poduzetništva u Hrvatskoj, više predstavlja prepreku nego poticaj. Postoje tradicionalni izvori financiranja koje predstavljaju banke i kreditne unije, te Vladini programi poticaja. Ponuda fondova rizičnog kapitala i neformalnih oblika financiranja (poslovni anđeli) vrlo je ograničena na hrvatskom tržištu novca.

Banke, kao tržište bankarskih kredita namijenjenih malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj vrlo je razvijeno. Gotovo sve banke u svojoj ponudi imaju različite vrste kredita namijenjene sektoru malih i srednjih poduzeća: kredite za financiranje izvoza, za obrtna sredstva, investicijske kredite, građevinske kredite, kredite za turističke usluge, hipotekarne kredite, kredite za poljoprivredne djelatnosti, kredite za financiranje solarnih sustava za proizvodnju električne i toplinske energije, kredite za početnike, kredite za dobavljače, kredite za žene poduzetnice i sl.

Banke poduzetnicima omogućuju i dodatne linije financiranja koje se temelje na poslovnoj suradnji sa ministarstvima, HBOR-om, HAMAG-BICRO-m, jedinicama lokalne samouprave, gradovima, županijama, te međunarodnim financijskim institucijama (EBRD - Europska banka za obnovu i razvoj, EIB - Europska investicijska banka, CEB – Razvojna banka Vijeća Europe, EFSE – Europski fond za Jugoistočnu Europu, EIF – Europski investicijski fond i dr.).

CEPOR - Centar za politiku razvoja malih i srednjih poduzeća i poduzetništva, najviše pridonosi razvoju programa i jačanju kapaciteta banaka za pružanje kvalitetne potpore klijentima u razvoju malih i srednjih poduzeća i poduzetništva. Tijekom 2015. godine organizirane su tri radionice za predstavnike financijskih institucija na temu ranog prepoznavanja krize kod klijenata iz sektora malih i srednjih poduzeća, razvoja kompetencija važnih za unapređenje odnosa s klijentima – vlasnicima malih i srednjih poduzeća i podrške koje banke mogu osigurati klijentima u procesu prijenosa poslovanja.

Mikro financiranje predstavlja kreditiranje i pružanje osnovnih financijskih usluga mikro poduzećima, samozaposlenim i nezaposlenim osobama koje imaju ograničen pristup sredstvima financiranja što za njih predstavlja visoku barijeru prilikom realizacije poduzetničkog pothvata. U takvim slučajevima odobravanje ili neodobravanje kredita u iznosu od npr. 20.000,00 (dvadeset tisuća) kuna može značiti otvaranje novog radnog mjesta ili s druge strane, zatvaranje poslovnog subjekta.

Ulogu mikro financiranja u Hrvatskoj preuzimaju kreditne unije. One djeluju u više od 100 zemalja svijeta, gdje pružaju različite financijske usluge, prije svega kreditne i depozitne.

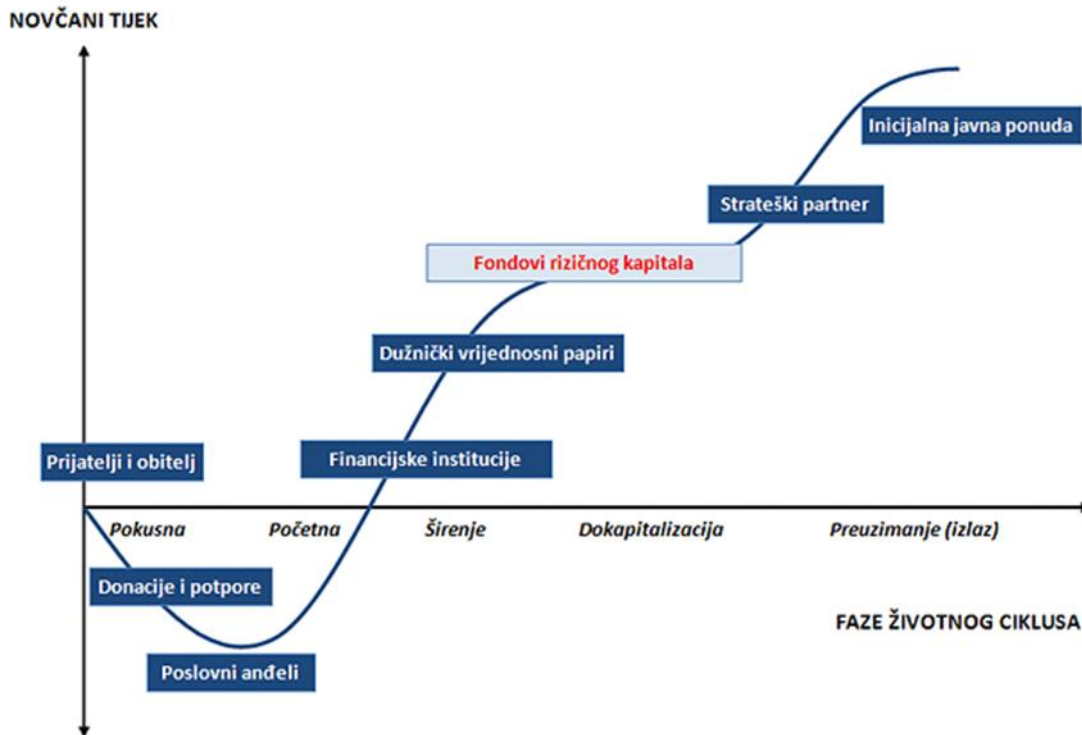
Kao glavni problemi mikro financiranja u Hrvatskoj identificirani su: nedostatak garancija za kredite (60%); neadekvatna ponuda bankovnih proizvoda i usluga (53%); zahtjevna kreditna dokumentacija (46%); previsoka kamatna stopa (34%) te neinformiranost korisnika o financijskim proizvodima (26%).³

Rizični kapital predstavlja vrstu ulaganja u temeljni kapital poduzeća koja ne kotiraju na burzi, a imaju potencijal ostvariti visoke stope rasta tijekom razdoblja od tri do sedam godina. Radi se o vrsti investicije koje uobičajeno, nisu dostupne investitorima putem burze, odnosno u tome što poduzetnici odnosno tvrtke ne mogu osigurati ovu vrstu potrebnog vlasničkog kapitala u banci ili putem otvorenih investicijskih fondova ili mirovinskih fondova. Osnovni je cilj društava za upravljanje fondovima rizičnog kapitala pronalazak tvrtki koja imaju potencijal rasta s ciljem kombiniranja kapitala, talenta i strategije kako bi se tvrtka dugotrajno ojačala i povećala vrijednost. Fondovi rizičnog kapitala pogodni su za financiranje određenih projekata ili tvrtki kad se oni nalaze u fazi intenzivnog rasta ili konsolidacije na tržištu. U tom trenutku pojavljuje se izrazita potreba za financijskim sredstvima koja mogu pratiti takav intenzivan rast i ujedno ostaviti dovoljno prostora poduzetništvu te neopterećen novčani tijek.

Fondovi za gospodarsku suradnju (FGS) su otvoreni investicijski fondovi rizičnog kapitala s privatnom ponudom, osnovani Zakonom o investicijskim fondovima početkom 2011. godine. Cilj osnivanja bilo je poticanje razvoja gospodarstva, očuvanje sadašnjih i stvaranje novih radnih mjesta jačanjem postojećih i pokretanjem novih gospodarskih subjekata, putem vlasničkog restrukturiranja kroz ulaganje dodatnog kapitala. Područje ulaganja FGS-ova su trgovačka društva sa sjedištem u Hrvatskoj, koja isključivo ili pretežito obavljaju svoju djelatnost na području Hrvatske. Nadzor poslovanja FGS-ova obavlja HANFA (Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga).

³ (CEPOR i HBOR proveli su u 2010. godini istraživanje među sudionicima Savjetovanja o mikro financiranju s ciljem prikupljanja mišljenja o primjeni i mogućnostima mikro financiranja u Hrvatskoj. Korynski, P.: „Mikro financiranje u Hrvatskoj: Rezultati istraživanja“, CEPOR, 2010.)

FINANCIRANJE RAZVOJA TVRTKE PO FAZAMA ŽIVOTNOG CIKLUSA

Slika 2. Financiranje razvoja tvrtke po fazama životnog ciklusa. Izvor: prosperus-invest.hr

Analiza Hrvatske udruge banaka o financiranju malih i srednjih poduzeća iz srpnja 2015. godine ukazuje na početak oporavka u sektoru malih poduzeća, no i dalje su prisutna značajna financijska ograničenja, koja ograničavaju rast i razvoj poduzeća. Povećan rizik i nedostatak kapitala u sektoru malih i srednjih poduzeća trajna je pojava, koja ne zavisi o poslovnom ciklusu, već njeno prevladavanje ovisi o aktivnostima specijaliziranih financijskih posrednika koji nude kapital. Takvi financijski posrednici su fondovi rizičnog kapitala.

Pri financiranju malih i srednjih poduzeća u poslovnom uzletu u Hrvatskoj postoji ozbiljna poteškoća u pristupu kapitalu - investicijska rupa, odnosno razlika između ulaganja prosječne vrijednosti oko dva milijuna kuna, što se odnosi na samofinanciranje poduzeća i poslovne anđele, i ulaganja od 20 milijuna kuna, odakle počinju potencijalna ulaganja fondova rizičnog kapitala i fondova za gospodarsku suradnju u Hrvatskoj. Zaključak analize koju je provodila Hrvatska udruga banaka je da investicijsku rupu valja popuniti, a dosadašnje poslovanje fondova rizičnog kapitala u Hrvatskoj ojačati u svrhu rasta i razvoja gospodarstva u cjelini.

Analiza Hrvatske udruge banaka ukazuje još na pet preporuka, odnosno mjera kojima se navedeni ciljevi mogu postići:

1. Osmisliti cjelovitu strategiju i akcijski plan razvoja industrije rizičnog kapitala u Hrvatskoj. Država bi i dalje trebala imati aktivnu ulogu, a potrebno je uključiti i zainteresirane međunarodne financijske institucije i strane partnere.
2. Uključiti regionalnu perspektivu u odnosu prema Jugoistočnoj Europi. Orijentiranost široj regiji utjecala bi na poboljšanje odnosa očekivanog povrata i rizika te na taj način potaknula aktivnije uključivanje stranih partnera.
3. Aktivnija uloga mirovinskih fondova u investiranju i razvoju fondova rizičnog kapitala. Potrebne su izmjene i prilagodbe zakonskih propisa kako bi mirovinski fondovi značajnije investirali u projekte koji donose kapitalne dobitke u dugom roku. Mirovinski su fondovi uostalom jedini preostali potencijalni domaći investitori u fondove rizičnog kapitala.
4. Edukacija i sustavna suradnja s kanalima distribucije, osobito bankama. Potrebno je educirati poduzetnike o mogućnostima financiranja rizičnim kapitalom, a nužno je i bolje iskoristiti potencijal suradnje s bankama, koje imaju funkciju kanala distribucije jer identificiraju poduzeća – potencijalne ciljeve za ulaganja.
5. Bitni elementi regulacije trebaju biti uređeni zakonom, a ne pod zakonskim aktima te se ne bi smjeli mijenjati tijekom investicijskog ciklusa.

Poslovni anđeli, su jedan od oblika ulaganja u poduzetnike, (engl. business angels), to su ulagači koji poduzetnicima osiguravaju početni kapital potreban za realizaciju projekta (engl. seed capital), pomažu prenošenjem vlastitih poduzetničkih i menadžerskih iskustava, te davanjem praktičnih savjeta i uputa. U zapadnim ekonomijama poslovni anđeli su menadžeri i poduzetnici pri kraju svoje poslovne karijere, s velikim iskustvom te stečenim kapitalom koji ulažu u poduzetničke projekte. Kao mjeru poticanja takve vrste ulaganja neke države uvode poreznu olakšicu kojim država za svaki uloženi iznos ulaže isto toliko u projekt. Cilj takvih mjera je povećati atraktivnost ovog tipa ulaganja.

Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije - HAMAG-BICRO objavila je u ožujku 2015. godine otvoreni javni poziv prema Programu poticanja ulaganja u vlasnički kapital inovativnih subjekata malog gospodarstva , kojem je cilj poticanje ulaganja u vlasnički kapital inovativnih poduzeća od strane prihvatljivih ulagača radi daljnjeg razvoja i/ili komercijalizacije inovativnog proizvoda ili usluge odobravanjem dodatnih sredstava u obliku bespovratne potpore.

Prihvatljivim ulagačima u smislu poziva smatraju se poslovni anđeli, sindikati poslovnih anđela, korporativni ulagači i fondovi poduzetničkog kapitala. Za uložena sredstva u vlasnički kapital inovativnih poduzeća od strane prihvatljivih ulagača, HAMAG-BICRO dodjeljuje tom poduzeću bespovratnu potporu u istom iznosu, a najviše do 200.000,00 (dvijestotisuća) kuna, čime se ulagačima smanjuje rizik ulaganja, a inovativnim poduzetnicima početnicima osigurava potrebna dokapitalizacija.

U Hrvatskoj postoji CRANE (CRoatian Business Angels NEtwork). CRANE je kao neprofitna udruga osnovan 2008. godine, a članovi su uspješni poduzetnici i investitori koji svoje znanje, iskustvo i stečeni novac žele ulagati u poduzetničke pothvate i omogućiti novim poduzetnicima prelaženje puta od ideje, osnivanja tvrtke do etabliranja na tržištu i ostvarivanja zarade. Prema podacima same udruge CRANE, od 2008. do 2015. godine realizirana su svega 22 poduzetnička projekta, što ukazuje na nisku popularnost ovog oblika financiranja u Hrvatskoj. Poslovni anđeli su najčešće pojedinci, ali je moguće udruživanje više ulagača koji zajednički ulažu sredstva. Postoje različiti modaliteti ulaganja poslovnih anđela, a najčešće se koristi tzv. equity deal gdje poslovni anđeli za svoj ulog dobivaju udio u vlasništvu tvrtke.

Vlada Republike Hrvatske ima nekoliko programa i poticaja kojima putem svojih institucija provodi mjere usmjerene na poticanje razvoja sektora malih i srednjih poduzeća. U najpopularnije mjere Vlade Republike Hrvatske spadaju:

- programi Ministarstva gospodarstva, poduzetništva i obrta
- programi Hrvatske banke za obnovu i razvoj (HBOR)
- programi HAMAC BICRO-a
- programi Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (HZZZ).

3.1. Programi Ministarstva gospodarstva, poduzetništva i obrta

Bespovratne potpore Ministarstva gospodarstva, poduzetništva i obrta s programima:

- *Program poticanja poduzetništva i obrta - Poduzetnički impuls za 2015.*³ U odnosu na prethodni poduzetnički impuls donosi novine koje se očituju u pojednostavljenju postupka prijave zainteresiranim poduzetnicima i obrtnicima, a odnose se na smanjenje popisa obvezne dokumentacije, dulje vrijeme između objave poziva na natječaj i početka zaprimanja prijava te produljenje trajanja provedbe projekta sa 6 mjeseci na godinu dana.

Tablica 3: Odobrene potpore iz programa Poduzetnički impuls 2014., Ministarstvo poduzetništva i obrta

Mjera/projekt	Broj odobrenih potpora	Odobreni iznos u kn
MJERA A	118	23.525.802,82
A1: Mikro poduzetništvo i obrt	101	19.275.803,59
A2: Zadružno poduzetništvo	10	1.574.678,70
A3: Poduzetništvo klastera	7	2.675.320,53
MJERA B	84	54.012.282,76
B1: Malo i srednje poduzetništvo i obrt	67	47.816.544,56
B2.1: Inovacije u poduzetništvu - fizičke osobe	3	138.126,39
B2.2: Inovacije u poduzetništvu - gospodarski subjekti	14	6.057.611,81
MJERA C	43	8.431.948,13
C2: Tehnološki parkovi, poslovni inkubatori i poduzetnički akceleratori	11	4.945.532,19
C3A: Razvojne agencije, poduzetnički centri i centri kompetencije	23	2.499.613,03
C3B: Internacionalizacija poslovanja	9	986.802,91
MJERA D	1226	6.733.324,22
D1: Obrazovanje za poduzetništvo	28	1.000.000,00
D2.1: Cjeloživotno obrazovanje za obrtnike	1148	3.099.319,77
D2.2: Stipendije učenicima u obrtničkim zanimanjima	15	1.753.239,00
D2.3: Naukovanje za obrtnička zanimanja	34	820.442,14
Pilot projekt Suvremeni dizajn tradicijskih i umjetničkih proizvoda	1	60.323,31
UKUPNO	1471	92.703.357,93

Izvor: Ministarstvo poduzetništva i obrta, 2015.

Prioriteti tih mjera su jačanje konkurentnosti malog gospodarstva, unapređenje poduzetničkog okruženja, promocija i učenje za poduzetnike te lakši pristup financiranju. Prikaz potpora dodijeljenih u okviru prva tri prioriteta: jačanje konkurentnosti malog gospodarstva, unaprjeđenje poduzetničkog okruženja te promocija i učenje za poduzetništvo i obrt, dan je u tablici 3.

- U 2016. godini objavljen je sličan program „*E-Impuls*“. U sklopu provedbe Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014.-2020. dodijelit će se bespovratna sredstva iz Europskog fonda za regionalni razvoj u ukupnom iznosu od 250.000.000 (dvjesto pedeset milijuna) kuna mikro i malim poduzećima. Poziv je namijenjen poticanju investicija u početna ulaganja povezana s osnivanjem nove poslovne jedinice ili proširenjem kapaciteta postojeće poslovne jedinice u sektorima proizvodnje i proizvodnih usluga. Potpore u okviru ovog poziva namijenjene su pravnim ili fizičkim osobama koje se bave ekonomskom djelatnošću, a koje su, sukladno definiciji, mikro i mala poduzeća.⁴
- *Program poboljšanog kreditiranja poduzetništva i obrta „Kreditom do uspjeha 2014.* ⁵– je program kojim se provode mjere povoljnog financiranja sektora malog gospodarstva kroz subvenciju kamata na poduzetničke kredite koje odobravaju komercijalne banke. Cilj programa je olakšati pristup financijskim sredstvima za sektor malog gospodarstva na način da se poboljšanim uvjetima kreditiranja potakne unapređenje poslovnih aktivnosti, novo investiranje ili održavanje kontinuiteta poslovanja. Provodi se kroz dvije mjere, Mjera 1 - Kreditom do konkurentnosti, koja se koristi za kupnju gospodarskih objekata i nove opreme, dok Mjera 2 Kreditom do uspješnog poslovanja – koristi se za financiranje tekuće likvidnosti i trajnih obrtnih sredstava

⁴ poticaji.info/objavljen-e-impuls , dostupno 19.10.2016.

⁵ poticaji.minpo.hr

3.2. Programi Hrvatske banke za obnovu i razvoj

Hrvatska banka za obnovu i razvitak

Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR) – nudi niz kreditnih programa koji se provode izravno i/ili putem poslovnih banaka, po modelu podjele rizika ili po modelu podređenog duga, a uvjeti kreditiranja ovise o namjeni, vrsti i području ulaganja. Ciljevi koje HBOR želi ostvariti kroz kreditne programe su razvoj poduzetničkih pothvata, jačanje konkurentnosti obrta, malih i srednjih poduzeća, ravnomjeran regionalni razvoj, otvaranje novih radnih mjesta, te podrška poduzećima prilikom izlaska na nova inozemna tržišta.

Tablica 4: Pregled odobrenih kredita za mala i srednja poduzeća po grupama kredita HBOR-a u 2013. i 2014.

Programi kreditiranja HBOR-a	2013.			2014.		
	Broj odobrenih Kredita	Ukupan iznos odobrenih sredstava (mil. kn)	Prosječan iznos kredita (mil. kn)	Broj odobrenih kredita	Ukupan iznos odobrenih sredstava (mil. kn)	Prosječan iznos kredita (mil. kn)
Kreditni za MSP na području od posebne državne skrbi i otocima za poljoprivredu	122	205,8	1,7	113	267,0	2,4
Kreditni za MSP za utemeljenje poduzetništva i razvoj poduzetništva	403	1.293,7	3,2	311	730,1	2,3
Kreditni za MSP za turizam	73	576,5	7,9	58	445,1	7,7
Kreditni za MSP za financijsko restrukturiranje	38	131,6	3,5	4	4,2	1,1
Kreditni za MSP za izvoz	108	437,2	4,0	95	363,0	3,8
Kreditni za MSP za obratna sredstva	336	857,9	2,6	147	291,5	2,0
UKUPNO	1.080	3.502,7	3,2	728	2.100,9	2,9

Izvor: HBOR – Hrvatska banka za obnovu i razvitak, 2015.

- *Kreditiranje inovativnih poduzetnika u suradnji s Europskim investicijskim fondom* je nova mjera HBOR u 2016. godini. Kreditiranje inovativnih poduzetnika provodi se u suradnji s Europskim investicijskom fondom (EIF) i Europskom komisijom u okviru OBZOR programa - Program za direktne kreditne garancije i kontra garancije za inovativna poduzeća – InnovFin SME Guarantee Facility, a uz osiguranu potporu Europskog fonda za strateška ulaganja (EFSU), središnjeg elementa Plana ulaganja za Europu.
- *Privremena mjera za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i pravne osobe u njihovom vlasništvu*, koristi se do 31.12.2016.godine i mijenjaju se sljedeći uvjeti kreditiranja: kamatna stopa se smanjuje s 4,0% na 3,0% godišnje po programima kreditiranja u kojima je kamatna stopa viša od 3,0% godišnje (izuzev programa „Kreditiranje EU projekata javnog sektora“) i kod projekata na koje se ne primjenjuje mjera privremenog sniženja kamatnih stopa za jedan postotni bod godišnje; pored kreditiranja u kunama uz valutnu klauzulu uvodi se i mogućnost kreditiranja u kunama; ukida se naknada za rezervaciju sredstava.
- *Privremena mjera sniženja kamatnih stopa za nove investicijske projekte* do 31.12.2016. godine, radi ostvarenja novog gospodarskog rasta i pozitivnih pomaka na domaćem tržištu i djelatnostima strateški važnim za gospodarstvo Republike Hrvatske neophodno je potaknuti ciklus novih ulaganja. Zbog toga je HBOR snizio kamatne stope za jedan postotni bod za pojedine djelatnosti i namjene za kredite odobrene u razdoblju od 01.07.2016. do 31.12.2016. godine bez obzira na datum zaprimanja pojedinog zahtjeva za kredit, a uzimajući u obzir vrijeme potrebno za obradu pojedinog kreditnog zahtjeva u skladu s internim aktima HBOR-a. Sniženje kamatne stope namijenjeno je poticanju svih novih ulaganja u poljoprivredi i ribarstvu, turizmu, industriji i energetskej učinkovitosti i zaštiti okoliša.
- *Program kreditiranja pripreme projektne i ostale investicijske dokumentacije*, cilj Programa kreditiranja i namjena kredita je kroz financiranje izrade projektne i ostale investicijske dokumentacije kreirati poticajno okruženje za ulaganje u investicijske projekte i time indirektno poticati razvoj proizvodnje proizvoda i pružanja usluga namijenjenih realizaciji investicijskih projekata uključivo i projekata koji će se nominirati za financiranje u okviru Plana ulaganja za Europu.

- *Program kreditiranja mikro-poduzetnika* osmišljen je i provodi se u suradnji s Europskim investicijskom fondom (EIF) i Europskom unijom u okviru programa za konkurentnost i inovacije (CIP Program) – instrument Garancije za mikro-kredite za financiranje mikro poduzetnika (CIP garancija EIF-a). Cilj Programa kreditiranja i namjena kredita je u svrhu samozapošljavanja, osnivanja obrta i trgovačkih društava, modernizacije i proširenja već postojećeg poslovanja, povećanja broja novih radnih mjesta.

HBOR kao osiguratelj u ime i za račun Republike Hrvatske u okviru postojećih Programa osiguranja izvoza nudi i

- *Program osiguranja naplate kratkoročnih izvoznih potraživanja za izvoznike s godišnjim izvoznim prometom do dva milijuna eura* kao dodatnu mjeru poticanja izvoza namijenjenu poduzetnicima s izvoznim prometom do dva milijuna eura te poduzetnicima koji tek započinju s prodajom svojih proizvoda i usluga na inozemnom tržištu uz ugovorene maksimalne rokove plaćanja do 180 dana, neovisno iz kojih zemalja su njihovi Inozemni kupci (EU, OECD ili iz drugih zemalja).

Uz navedene mjere i modele rada, HBOR je uveo i nekoliko mjera kojima je cilj bio povećanje kreditne aktivnosti, širenje distribucijskih kanala te iznalaženje novih modela rada, Mjere kojima su obuhvaćeni i mali i srednji poduzetnici, kreditiranje izvoza, turizma, poljoprivrede, projekti u gospodarstvu, zaštita okoliša i održivi razvitak, infrastruktura, Mjere kreditiranja koje provodi HBOR iz prethodnih godina su: Program kreditiranja ženskog poduzetništva, Program kreditiranja poduzetništva mladih, Program kreditiranja poduzetnika početnika, Program kreditiranja razvitka malog i srednjeg poduzetništva, Kreditiranje EU projekata privatnog sektora, Kreditiranje EU projekata ruralnog razvoja, ribarstva i vinske omoćnice te mikro kreditiranje uz garanciju, suradnja s poslovnim bankama po modelu okvirnih kredita, suradnja s leasing društvima, uvođenje programa izdavanja činidbenih garancija, uvođenje modela kreditiranja podređenim dugom.

Hrvatsko kreditno osiguranje d.d. (HKO) u vlasništvu HBOR-a, od 2010. godine specijalizirano je za osiguranje kratkoročnih potraživanja nastalih temeljem prodaje roba i usluga među poslovnim subjektima. HKO osigurava potraživanja svih poslovnih subjekata (bez obzira na njihovu gospodarsku djelatnost i veličinu) koji prodaju robu i usluge uz odgodu plaćanja. Cilj osiguranja potraživanja je zaštititi likvidnost i imovinu,

odnosno osigurati naplatu poslova, omogućiti sigurniji ulazak u poslovne odnose s novim kupcima, te smanjiti troškove nastale zbog dodatnih mjera naplate potraživanja. U 2015. godini društvo je u ponudi imalo tri proizvoda osiguranja: osiguranje izvoznih potraživanja, osiguranje domaćih potraživanja i osiguranje domaćeg factoringa.

3.3 Programi HAMAG-BICRO-a

Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije (HAMAG-BICRO) obuhvaća poticanje osnivanja, razvoja i ulaganja u mala poduzeća, financiranje poslovanja i razvoja malog i srednjeg poduzeća, kreditiranjem i davanjem jamstva za odobrene kredite, te davanjem potpora za istraživanje, razvoj i primjenu suvremenih tehnologija. Agencija osigurava financijsku potporu inovativnim i tehnološki usmjerenim malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj, te je usmjerena na razvijanje i koordiniranje mjera nacionalne politike vezane uz inovacije i potrebne financijske instrumente s krajnjim ciljem motiviranja privatnog i javnog sektora za ulaganje u istraživanje i razvoj. Neki od jamstvenih programa HAMAG-BICRO-a su: EU početnik, Rastimo zajedno, Energetska obnova zgrada javnog sektora, Portfeljna jamstva. HAMAG-BICRO prije odobrenja jamstva vrši provjeru statusno financijske dokumentacije i provjerava ekonomsku opravdanost nekog projekta. Poduzetnik koji traži kreditna sredstva, a nedostaje mu instrumenata osiguranja preko kreditora dostavlja Odluku o odobrenju kredita, zahtjev za jamstvo i propisanu dokumentaciju. Nakon dostavljanja dokumentacije financijski analitičari HAMAG-BICRO-a počinju obradu zahtjeva za jamstvom. Novi poduzetnici imaju mogućnost prijave za Pismo namjere za izdavanjem jamstva HAMAG-BICRO-a. Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije (HAMAG-BICRO) putem svojih programa želi motivirati privatni i javni sektor na ulaganje u istraživanje i razvoj. U neposrednoj budućnosti, HAMAG-BICRO će dodatno olakšati apsorpciju Strukturnih fondova EU od strane sektora istraživanja, razvoja i inovacija, osobito kad je riječ o privatnim tvrtkama.

Agencija dodatni napor ulaže u promicanje BICRO programa široj javnosti kako bi se povećao broj prijavljenih projekata, a time i povećala ukupna produktivnost istraživačkih i inovacijskih aktivnosti u Hrvatskoj.

- HAMAG-BICRO, ima program pred sjemenskog kapitala, odnosno *PoC (Private/Public)*, koji je na nivou ideje odnosno koncepta, prototipa i zaštite intelektualnog vlasništva. U ovom programu naglasak je na tehnološkom riziku, a glavni kriteriji su tržište i inovativnost.
- Program sjemenskog kapitala, *RAZUM*, je namijenjen razvoju odnosno dolasku do proizvoda i njime se pokušava eliminirati razvojne rizike. Osim tržišta i inovativnosti kriteriji su još i tim ljudi koji rade na projektu, konkurentska prednost te poslovni model.

Nakon što imamo proizvod, trenutno postoji jaz u financiranju jer nemamo program rizičnog kapitala (VC fond) koje bi pokrio trošak investicije u prodaji, marketing i distribuciju, ali i u proizvodnji ukoliko je potrebna.

- *Program IRCRO* potiče mala i srednja poduzeća na suradnju sa znanstveno istraživačkom institucijom kako bi pokrenuli i ubrzali svoje istraživačko-razvojne aktivnosti. Cilj programa je povezati iskustvo i inovativnost malih i srednjih poduzeća sa znanjem i infrastrukturom koja postoji na istraživačkim institucijama u jedan tržišno ciljani projekt s komercijalnim potencijalom.
- *EUREKA* je europska inicijativa za financiranje tržišno orijentiranih projekata različitih tehnologijskih područja. Ne postoje tematska ograničenja, a projekti se mogu aplicirati za bilo koje tehnološko područje pod uvjetom da imaju civilnu svrhu te da obuhvaćaju razvoj novog proizvoda, procesa ili usluga.
- *EUROSTARS*, pak, okuplja i povezuje tvrtke i znanstveno-istraživačke institucije iz 31 zemlje članice inicijative.
- U Agenciji također djeluju i nacionalne kontakt osobe za *OBZOR 2020. (Horizon 2020)*, novi program Europske unije za istraživanje i inovacije za razdoblje od 2014. do 2020. godine, čiji je glavni cilj rješavanje društvenih izazova te premošćivanje jaza između istraživanja i tržišta.

HAMAG-BICRO također ima program *TEST*, *TEHCRO*, *PoC Public* i *UTT Program* koji svaki na svoj način potiču hrvatske istraživače i znanstvene institucije na istraživanje i razvoj visokih tehnologija te inovativnih tehnoloških poduzeća.

- PoC PUBLIC - Program provjere inovativnog koncepta za znanstvenike i istraživače. Svrha Programa provjere inovativnog koncepta za znanstvenike i istraživače je omogućiti stvaranje novih na znanju utemeljenih poduzeća sa sjedištem u Republici Hrvatskoj te s potencijalom i sposobnosti za rast i razvoj (tzv. „spin-off“ sa sveučilišta i znanstvenih instituta). Program podupire pred komercijalizaciju vodećih tehnologija u nastajanju s hrvatskih sveučilišta, istraživačkih instituta te drugih visokoobrazovnih i znanstveno-istraživačkih ustanova. Program pomaže znanstvenicima i istraživačima plasirati svoje ideje i izume iz laboratorija na tržište.
- Glavni cilj Programa za razvoj tehnološke infrastrukture *TEHCRO* je povećanje konkurentnosti hrvatske ekonomije kroz razvoj učinkovitih potpornih institucija koje će svojim djelovanjem stvoriti povoljno okruženje za transfer tehnologije i povećati mogućnosti rasta i održivosti inovativnih tehnoloških poduzeća, naročito onih koja nastaju kao tzv. «start-up» ili «spin-off» poduzeća utemeljena na znanju, rezultatima znanstvenog istraživanja i korištenju novih tehnologija. U sklopu programa *TEHCRO* razlikuju se četiri programske linije: Tehnologijski inkubatori, Tehnologijsko-poslovni centri, Centri kompetencije, Razvojno-istraživački centri.
- Program *TEST* najvažniji je instrument davanja državnih poticaja primijenjenim istraživanjima u području tehnologije, s naglaskom na poticanje razvoja visokih tehnologija. Kroz program *TEST* financiraju se oni istraživački projekti pokrenuti od hrvatskih znanstvenika kojima se razvijaju nove tehnologije i koji po završetku istraživačke faze streme daljnjoj komercijalizaciji i stvaranju novih proizvoda ili usluga. U području razvoja inovacija i novih tehnologija, potiče se inovativnost i poduzetništvo unutar znanstvene i akademske zajednice, nastojeći time povećati produktivnost i konkurentnost hrvatskoga gospodarstva te omogućiti pritjecanje domaćih inovacijskih i tehnoloških rješenja u gospodarstvo. Projektima unutar programa *TEST* financiraju se pred komercijalne istraživačke djelatnosti razvoja novih tehnologija (proizvodi/procesi/usluge) do faze izrade originalnih rješenja (prototip, pilot rješenje) te ona istraživanja koja povezuju temeljne znanosti i njihovu tehnologijsku primjenu, a od značaja su za razvoj industrijskih i gospodarskih grana.

- UTT PROGRAM - Program podrške uredima za transfer tehnologije. Istraživačke aktivnosti na javnim ustanovama visokog obrazovanja i u javnim istraživačkim organizacijama generiraju znanja i tehnologije koji mogu voditi otvaranju visoko kvalitetnih radnih mjesta, uspješnih tvrtki, te proizvodnji robe i usluga bolje kvalitete. Transfer tehnologije sa visokoobrazovnih ustanova i javnih istraživačkih organizacija u gospodarstvo i širu zajednicu stoga ima važnu ulogu u smislu koristi za gospodarstvo i društvo u cjelini, te ga treba poticati i podupirati na odgovarajući način. Pojam “transfer tehnologije” implicira dinamičan, višefazni i kompleksan proces koji uključuje transfer vještina, znanja, tehnologija, metoda, proizvoda i uređaja između institucija i subjekata gospodarstva, ili između dviju institucija, kako bi se osiguralo da znanstveni i tehnologijski razvoj i njegova postignuća budu dostupna širem krugu korisnika za daljnji razvoj i/ili korištenje u obliku novog proizvoda, procesa, primjene, materijala ili usluge, u smislu komercijalnih aktivnosti, ali i opće društvene koristi.
- Fond za poticanje ulaganja u kapital u ranoj fazi financiranja (Seed Co-investment Fund) - Program osigurava sufinanciranje inovativnih subjekata malog gospodarstva u Republici Hrvatskoj (Primatelja ulaganja) putem uvjetnih zajmova koji se odobravaju uz uvjet izvršenog ulaganja u vlasnički kapital primatelja ulaganja od strane prihvatljivih privatnih ulagača. Ciljevi Programa su: poticanje ulaganja prihvatljivih ulagača u vlasnički kapital inovativnih malih i srednjih poduzeća i novoosnovanih poduzeća u svrhu daljnjeg razvoja i/ili komercijalizacije inovativnog proizvoda ili usluge. Pružanje podrške razvoju inovativnih malih i srednjih poduzeća i novoosnovanih poduzeća do faze u kojoj su dobro pozicionirani za prihvata ulaganja od strane privatnih fondova poduzetničkog kapitala. Korisnik potpore može biti poduzetnik – fizička osoba (obrtnik) koji je obveznik poreza na dobit ili trgovačko društvo, registriran na teritoriju Republike Hrvatske. Prijava za odobrenje statusa korisnika potpore podnosi se prije početka radova na projektu ulaganja, odnosno prije početka projekta ulaganja. Korisnici potpora dužni su tijekom razdoblja korištenja statusa korisnika potpora podnositi godišnje pisano izvješće o izvršenju investicijskog projekta, prihvatljivim troškovima, korištenju poticajnih mjera te očuvanju predmetne investicije i otvorenih radnih mjesta povezanih s tom investicijom, nadležnom ministarstvu i Ministarstvu financija – Poreznoj upravi.

Pored proizvodno-prerađivačkih aktivnosti, poticajne mjere odnose se i na sljedeće poslovne aktivnosti:

Tablica 5: Aktivnosti za koje se odobravaju poticaji

AKTIVNOSTI ZA KOJE SE ODOBRAVAJU POTICAJI		
Razvojno-inovacijske aktivnosti	Aktivnosti poslovne podrške	Aktivnosti usluga visoke dodane vrijednosti
Unapređenje i modernizacija: <ul style="list-style-type: none"> • Proizvoda • Proizvodnih serija • Proizvodnih procesa • Proizvodnih tehnologija 	<ul style="list-style-type: none"> • Centri za odnose s kupcima/korisnicima • Centri izdvojenih poslovnih aktivnosti • Logistički i distribucijski centri • Centri za razvoj informacijsko-komunikacijskih sustava i softvera 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktivnosti kreativnih usluga • Aktivnosti ugostiteljsko-turističkih usluga • Aktivnosti upravljačkih, savjetodavnih, edukativnih usluga • Aktivnosti usluga industrijskog inženjeringa

Izvor: hamagbicro.hr/preuzeto 6.10.2016

Iznos potpore izračunava se u odnosu na materijalnu (vrijednost nekretnina/zgrada i opreme/strojeva) i nematerijalnu imovinu (patenti, licence, know-how) ili u odnosu na troškove plaća (bruto plaća u dvogodišnjem razdoblju) novootvorenih radnih mjesta pri čemu se u obzir uzima onaj iznos koji je veći. Izvori financiranja projekta ulaganja moraju biti minimalno 25% visine prihvatljivih troškova ulaganja osigurani od strane korisnika potpore iz vlastitih izvora ili kroz vanjsko financiranje i ne smiju sadržavati nikakvu državnu potporu. Troškovi investicije koji ne ulaze u osnovicu za izračun su zemljište, ranije izgrađene zgrade/građevine i ranije korištena oprema/strojevi.

Ovisno o visini investicije, veličini poduzetnika i broju novih radnih mjesta koja će se otvoriti kao rezultat ulaganja, poduzetnik može ostvariti umanjenje stope poreza na dobit za 50%, 75% ili 100%.

Tablica 6: Kriteriji poreznih poticaja

POREZNI POTICAJI				
Visina investicije	Uvjet otvaranja novih radnih mjesta	Stopa poreza na dobit od 20% umanjena je za 50%, 75% odnosno 100%, ovisno o visini investicije	Maksimalno razdoblje korištenja poticaja	Minimalno razdoblje očuvanja investicije i radnih mjesta (ne može biti kraće od razdoblja korištenja poticajnih mjera)
≥ 50.000 EUR Samo za mikro poduzetnike	≥ 3	10%	5 godina	3 godine
0,15-1 mil. EUR	≥ 5	10%	10 godina	5 godina za velike subjekte
				3 godine za male i srednje subjekte
1-3 mil. EUR	≥ 10	5%	10 godina	5 godina za velike subjekte
				3 godine za male i srednje subjekte
preko 3 mil. EUR	≥ 15	0%	10 godina	5 godina za velike subjekte
				3 godine za male i srednje subjekte

Izvor: hamagbicro.hr/preuzeto 6.10.2016

- *Bespovratna novčana potpora za otvaranje novih radnih mjesta* - poduzetnik, nositelj poticajnih mjera, koji osigura otvaranje novih radnih mjesta povezanih s investicijskim projektom može ostvariti bespovratnu novčanu potporu za opravdane troškove otvaranja novih radnih mjesta čiji iznos ovisi o stopi nezaposlenosti u županiji u kojoj se investicija realizira.

Tablica 7: Poticaji za opravdane troškove novih radnih mjesta

POTICAJI ZA OPRAVDANE TROŠKOVE NOVIH RADNIH MJESTA	
Županijska stopa nezaposlenosti	Visina potpore (kao postotak dvogodišnje bruto II plaće)
do 10%	10%, odnosno max do 3.000 € po novootvorenom radnom mjestu
10-20%	20%, odnosno max do 6.000 € po novootvorenom radnom mjestu
preko 20%	30%, odnosno max do 9.000 € po novootvorenom radnom mjestu

Izvor: hamagbicro.hr/preuzeto 6.10.2016

Nositelju poticajnih mjera odobrit će se 100% iznosa potpore ukoliko se zapošljavanje odnosi na: nezaposlenu osobu koja je bila minimalno tri mjeseca prijavljena u evidenciji nezaposlenih Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, osobu do 25 godina starosti, bez zanimanja, pomoćnih zanimanja ili strukovnih zanimanja, koja se prvi puta zapošljava, bez prijave u evidenciji nezaposlenih, osobu do 29 godina starosti, stečene srednje, više ili visoke stručne spreme, koja se prvi put zapošljava, bez prijave u evidenciji nezaposlenih Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, osobu do 29 godina starosti koja je prijavljena u evidenciji nezaposlenih Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u roku od 90 dana od dana diplomiranja, stjecanja zvanja/zanimanja po završetku redovnog srednjoškolskog obrazovanja ili osobu bez zanimanja po završetku osnovnoškolskog obrazovanja, osobu kojoj je otkazan ugovor o radu zbog otvaranja stečajnog postupka. Ukoliko zapošljavanje ne ispunjava ove uvjete odobrit će se 40% iznosa potpore. Za radno intenzivne investicijske projekte bespovratna novčana potpora iz gornje tablice uvećava se za određene postotke ovisno o broju otvorenih novih radnih mjesta. Potpore se povećavaju za 25% ako se otvara više od 100 novih radnih mjesta, za 50% ako se otvara više od 300 novih radnih mjesta i za 100% ako se otvara više od 500 novih radnih mjesta.

- *Bespovratna novčana potpora za troškove usavršavanja* povezanih s projektom ulaganja dodjeljuje se sukladno pravilima o državnim potporama za usavršavanje. Prihvatljivi troškovi su: troškovi predavača, za sate tijekom kojih su predavači sudjelovali u usavršavanju, troškovi poslovanja povezani s predavačima i polaznicima, koji su izravno povezani s projektom usavršavanja,

poput putnih troškova, troškova materijala i potrošne robe izravno povezanih s projektom, amortizacija alata i opreme, ako se koriste isključivo za projekt usavršavanja; troškovi smještaja su isključeni troškovi savjetodavnih usluga povezanih s projektom usavršavanja, troškovi osoblja polaznika usavršavanja i opći neizravni troškovi (administrativni troškovi, najam, režijski troškovi) za sate koje polaznici usavršavanja provedu u usavršavanju. Intenzitet potpore ne premašuje 50% prihvatljivih troškova, a može se povećati do 70% za: 10% ako se usavršavanje provodi za radnike s invaliditetom, 10% ako se potpora dodjeljuje srednjem poduzetniku i 20% ako se potpora dodjeljuje malom i mikro poduzetniku.

- *Dodatna novčana potpora za određene poslovne aktivnosti* - dodatne poticajne mjere u obliku povećanja potpore za troškove otvaranja novih radnih mjesta odobravaju se za 50% za razvojne inovacijske aktivnosti i 25% za aktivnosti poslovne podrške i usluge visoke dodatne vrijednosti, ili bespovratne novčane potpore za kupnju opreme/strojeva odobrava se povećanje do 20%, kod razvojno inovacijskih aktivnosti.
- *Bespovratna novčana potpora za kapitalne troškove projekta* ulaganja čija je vrijednost najmanje pet milijuna eura te uz uvjet otvaranja najmanje 50 novih radnih mjesta povezanih s projektom ulaganja, i to unutar razdoblja od tri godine nakon završetka radova. Kapitalni troškovi za koje se odobrava bespovratna potpora: troškovi izgradnje nove tvornice, industrijskog postrojenja ili ugostiteljsko-turističkog objekta, troškovi kupnje novih strojeva, odnosno proizvodne opreme. Udio ulaganja u strojevima, odnosno proizvodnoj opremi mora iznositi minimalno 40% od ukupne vrijednosti ulaganja, a minimalno 50% od kupljenih strojeva, odnosno proizvodne opreme mora biti oprema visoke tehnologije. Potpore za ulaganje u min. iznosu od 13 milijuna eura i 10 novih radnih mjesta - za početno ulaganje novoosnovanog trgovačkog društva u materijalnu i nematerijalnu imovinu u minimalnom iznosu protuvrijednosti kuna od 13.000.000,00 eura, uz uvjet otvaranja najmanje 10 novih radnih mjesta visoke stručne spreme povezanih s projektom ulaganja, može se odobriti jedna ili više potpore te sklopiti Sporazum o pripremi i provedbi projekta. Potpore koje se mogu odobriti temeljem Sporazuma su: *Potpore za osiguranje nepromjenjivih uvjeta poslovanja* - sufinanciranje do visine razlike poreznih obveza i obveza s osnove doprinosa utvrđenih sukladno propisima koji su

vrijedili u trenutku podnošenja prijave za odobrenje statusa korisnika potpore sukladno Zakonu o poticanju ulaganja i poreznih obveza i obveza s osnove doprinosa sukladno propisima važećim u vrijeme obračuna navedenih obveza, za razdoblje od 10 godina od godine početka ulaganja. *Potpore za ulaganja* - sufinanciranje dijela iznosa porezne obveze koju korisnik potpore ima prema državi osim poreza na dodanu vrijednost, odnosno dijela iznosa obveze plaćanja doprinosa u razdoblju do 10 godina od godine početka ulaganja. *Poticaji pola-pola* - sufinanciranje iznosa do 50 % obveze plaćanja poreza na dohodak od nesamostalnog rada i/ili iznosa do 50 % obveze poreza na dobit i plaćanja predujma poreza na dobit. *Poček plaćanja poreznih obveza* - zajam za plaćanje poreznih obveza, osim poreza na dodanu vrijednost, u razdoblju od tri godine od početka ulaganja, bez kamata.

Kako bi se stvorili što bolji uvjeti za privlačenje i zadržavanje ulaganja u sklopu projekta "ICPR – Razvoj investicijskog okruženja" u 20 županija formirani su tzv. One stop service centri, čija je osnovna zadaća potencijalnim ulagačima osigurati dostupnost svih potrebnih informacija na jednom mjestu te im pružiti podršku u što bržem ishodu svih potrebnih dozvola u realizaciji investicije. U One stop service centre uključeni su predstavnici svih relevantnih organizacija na županijskoj razini, dok je glavni koordinator na razini županije županijska regionalna razvojna agencija, a u nekim slučajevima to je odgovarajući upravni odjel unutar Županije. Na web stranicama županijskih regionalnih razvojnih agencija mogu se naći sljedeće informacije: o poslovnim zonama unutar županije, najvećim poduzetnicima, potencijalnim partnerima, tradicionalnim sektorima u županiji te ostalim uslugama koje agencije pružaju investitorima.

3.4 Programi Hrvatskog zavod za zapošljavanje (HZZZ)

Vodeći računa o specifičnim potrebama svojih korisnika, Hrvatski zavod za zapošljavanje, provodi niz mjera aktivne politike zapošljavanja, usmjerenih nezaposlenim osobama u nepovoljnom položaju na tržištu rada te poslodavcima kod kojih je potrebno osigurati očuvanje radnih mjesta. Zavod tako provodi uvriježene intervencije aktivne politike zapošljavanja kojima se potiče zapošljavanje, samozapošljavanje, obrazovanje, stručno osposobljavanje za rad te uključivanje u programe javnih radova specifičnih ciljanih skupina i očuvanje radnih mjesta kod poslodavaca koji su u poteškoćama. Prioriteti i ciljevi aktivne politike zapošljavanja propisani su Smjernicama za razvoj i provedbu aktivne politike zapošljavanja u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2015. – 2017. godine. Definirani su prioriteti i ciljevi djelovanja, a sukladno tome i intervencije aktivne politike zapošljavanja koje se u navedenom periodu provode u svrhu povećanja stope zaposlenosti skupina u nepovoljnom položaju na tržištu rada, poboljšanja konkurentnosti poslodavaca, povećanja profesionalne, prostorne i obrazovne pokretljivosti radne snage te osiguranja usklađenosti ponude i potražnje na tržištu rada. Sukladno Uvjetima i načinima korištenja sredstava za provedbu mjera aktivne politike zapošljavanja u 2016. godini, zaprimaju se zahtjevi za dodjelu sredstava po mjerama aktivne politike zapošljavanja i to za sljedeće pakete mjera: paket mjera za mlade „Mladi i kreativni“, paket mjera za posebne skupine „I posebnost je prednost“, paket mjera za osobe s invaliditetom „Uključeni“, paket mjera za starije osobe „Važno je iskustvo“, paket mjera za dugotrajno nezaposlene „I mi smo za novi posao i učenje“, paket mjera za nezaposlene osobe romske nacionalne manjine, paket mjera „Važno je očuvati radno mjesto“, paket mjera za žene.⁶

⁶ hzz.hr

Tablica 8: Ukupni korisnici Mjera aktivne politike zapošljavanja u 2016. godini (do 08.09.2016.)

Mjera	Aktivni korisnici na početku 2016.	Novouključeni do 08.09.2016.	Ukupni korisnici tijekom 2016.	Aktivni korisnici 08.09.2016.
UKUPNO	33.021	20.426	53.447	28.649
Potpore za zapošljavanje i usavršavanje	6.747	2.535	9.282	4.049
Potpore za samozapošljavanje	2.647	1.462	4.109	2.308
Obrazovanje nezaposlenih	1.095	1.530	2.625	97
Javni radovi	3.217	6.184	9.401	4.186
Stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa	18.307	8.228	26.535	17.689
Potpore za očuvanje radnih mjesta	11	52	63	9
Stalni sezonac	997	435	1.432	311

Izvor: .hzz.hr/preuzeto 10.10.2016

Od 2014. godine u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje, provode se mjere samozapošljavanja, koje imaju direktne veze sa razvojem poduzetnika u Hrvatskoj jer su vezane i potiču nezaposlene osobe na otvaranje mikro i malih poduzeća. Tako je do 31.12.2014. godine izdano ukupno 16.263 potpora za samozapošljavanje, a do 31.12.2015. godine 12.417 potpora vezano uz samozapošljavanje.

- I treću godinu za redom, Hrvatski zavod za zapošljavanje provodi mjeru „*Tvoja inicijativa – tvoje radno mjesto*“ – potpora za samozapošljavanje koja obuhvaća pakete mjera: Mladi i kreativni, I posebnost je prednost, Uključeni, Važno je iskustvo, I mi smo za novi posao i učenje, Paket mjera za nezaposlene osobe romske nacionalne manjine, Paket mjera za žene. Cilj tih mjera je pružiti stručnu i financijsku podršku realizaciji poduzetničkih ideja nezaposlenih osoba s ciljem pokretanja i registriranja poslovnog subjekta.

Prva ciljana skupina odnosi se na nezaposlene osobe bez obzira na radni staž, zanimanje i kvalifikaciju prijavljene u evidenciju Zavoda, sa izrađenim Profesionalnim planom zapošljavanja, koje su obavile aktivnosti u suradnji sa savjetnikom za samozapošljavanje u skladu s dinamikom razrade poduzetničke ideje. U tu prvu ciljanu skupinu ulaze: mlade nezaposlene osobe u dobi 15-29 godina, u registriranoj nezaposlenosti najviše do četiri mjeseca, mladi do 25 godina u evidenciji nezaposlenih dulje od šest mjeseci, mladi do 29 godina u evidenciji nezaposlenih dulje od 12 mjeseci, nezaposlene osobe prijavljene u evidenciju nezaposlenih, kojima je unazad

najviše šest mjeseci radni odnos prestao uslijed poslovno uvjetovanog otkaza ili u okviru programa zbrinjavanja viška, prema kriterijima propisanim provedbenim uputama HZZZ-a te ostale nezaposlene osobe prijavljene u evidenciju HZZZ-a.

Druga ciljana skupina ove mjere odnosi se na osobe romske nacionalne manjine prijavljene u evidenciju nezaposlenih osoba. Visina subvencije za ovu ciljanu skupinu je 100%. Trajanje mjere Tvoja inicijativa – tvoje radno mjesto je 12 mjeseci, u maksimalnom iznosu od 25.000,00 kuna. Korisnici su nezaposlene osobe koje imaju izrađeni profesionalni plan zapošljavanja te koje su prošle aktivnosti za samozapošljavanje kod savjetnika za samozapošljavanje. Kriteriji za dobivanje subvencije su da osoba mora izraditi poslovni plan iz kojeg je razvidno da je poslovna ideja održiva te proći aktivnosti savjetovanja za samozapošljavanje u nadležnom područnom uredu, dodijeljena subvencija usmjerena je na troškove otvaranja i rada poslovnog subjekta, a isti se prikazuju u troškovniku dostavljenom uz poslovni plan. Troškovnik podrazumijeva osnovna ili obrtna sredstva povezana s obavljanjem djelatnosti i trošak doprinosa obveznih osiguranja za prvih pet mjeseci obavljanja djelatnosti.

Potpورا za samozapošljavanje usklađena je s Uredbom komisije (EK) 1407/2013 o potporama male vrijednosti. Državnom potporom male vrijednosti smatra se svaka potpora pojedinom poduzetniku, čiji ukupni iznos ne prelazi 200.000,00 eura u kunskoj protuvrijednosti, prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na dan isplate, u razdoblju od tri fiskalne godine, neovisno o razini davatelja koji dodjeljuje potporu male vrijednosti (ministarstva, gradovi, županije i sl.). Pri tome, ukupna potpora male vrijednosti koja se dodjeljuje bilo kojem pojedinom poduzetniku u sektoru cestovnog prometa ne smije premašivati 100.000,00 eura tijekom bilo kojeg razdoblja od tri fiskalne godine. Osobama koje iskažu interes za samozapošljavanje osigurava se stručna pomoć Zavoda te mogu na jednom mjestu dobiti sve relevantne informacije o aktivnostima vezanim za realizaciju poduzetničke ideje, a koje uključuju pomoć u izradi poslovnog plana, upućivanje na besplatne i druge edukacije kao i informacije o drugim davateljima potpora te povezivanje svih dionika na lokalnom tržištu rada (HOK, HGK, razvojne agencije i sl.) Dokumentacija za samozapošljavanje je poslovni plan koji treba sadržavati: opis djelatnosti, izvori financiranja uz troškovnik ulaganja i financiranja u prvoj godini te druge informacije relevantne za donošenje odluke.

Ugovor o dodjeli potpore za samozapošljavanje može se potpisati, ukoliko podnositelj zahtjeva u roku 30 dana od dana obavijesti o pozitivnoj ocjeni Zavodu dostavi dokaz o registraciji djelatnosti (Obrtnicu ili Rješenje trgovačkog suda, odnosno odgovarajući dokaz o registraciji poslovnog subjekta izdan od strane nadležnog tijela), primjerke potvrđenih obrazaca prijave Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje i Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje. Poslodavac pri potpisu ugovora mora priložiti bjanko zadužnicu s ovjerenim potpisom dužnika i jamca platca ovjerenu kod javnog bilježnika na kojoj je upisan pretpostavljeni iznos koji je u visini iznosa potpore. Osoba se obvezuje prijaviti u radni odnos u punom radnom vremenu u trajanju od 12 mjeseci. Isplata po ugovorima o dodjeli potpore za samozapošljavanje izvršava se jednokratno na žiro-račun novog poslovnog subjekta u roku 30 dana od dana potpisa ugovora, a po dostavi instrumenata osiguranja naplate od strane poslodavca. Potpora za preuzimanje poslovnog subjekta može se odobriti isključivo za preuzimanje u 100 postotnom vlasništvu.

Ugovorne obveze za dobivatelja potpore su da: po obavijesti Zavoda o pozitivnoj ocjeni Zahtjeva u roku 30 dana dostaviti dokaze o registraciji djelatnosti i prijavi radnog odnosa u punom radnom vremenu u najmanjem trajanju od 12, odnosno 24 mjeseca (za sezonsko samozapošljavanje) nadležnim institucijama. U roku od 180 dana dostave dokaze o utrošku sredstava sukladno troškovniku dostavljenom uz poslovni plan. Te da od ukupno isplaćenog iznosa sredstava, vrate onaj dio sredstava za koja nisu dostavljeni dokazi o namjenskom utrošku prema odobrenom troškovniku.

Osobe koje su ranije imale registrirani obrt, trgovačko društvo ili slobodnu djelatnost mogu koristiti potpore za samozapošljavanje isključivo u slučaju da dokažu da su podmirile sve obveze (doprinosi, porezi, prirezi) na ime prethodnih poslovnih aktivnosti. Potpora za preuzimanje poslovnog subjekta može se odobriti isključivo u 100 postotnom vlasništvu. Potpora za preuzimanje poslovnog subjekta od člana obitelji može se odobriti samo u slučaju umirovljenja dotadašnjeg vlasnika. Potpora se može odobriti za udruživanja do četiri suvlasnika istog poslovnog subjekta. U slučajevima kada su uz osobe koje koriste sredstva za samozapošljavanje osnivači obrta i trgovačkog društva druge fizičke osobe, korisnici sredstava moraju biti većinski suvlasnici na način da dva, tri ili četiri osnivača korisnici sredstava trebaju imati većinski udjel u vlasništvu (51%), ako su tri osnivača - dva korisnika sredstava čiji udjel u vlasništvu mora biti 51%, više od četiri osnivača - jedan korisnik sredstava čiji

udjel u vlasništvu mora biti 25%, više korisnika sredstava čiji udjeli u vlasništvu zajedno moraju činiti većinski udio u odnosu na druge osnivače.

Potpore za samozapošljavanje dodjeljuju se: nezaposlenim osobama i nezaposlenim osobama s invaliditetom bez obzira na radni staž, zanimanje i kvalifikaciju koje su prijavljene u evidenciju nezaposlenih i imaju potpisan Profesionalni plan zapošljavanja uz evidentiranu aktivnost samozapošljavanja te izrađen Poslovni plan

Trošak potpore subvencije iznosi do 25.000 kuna za sve oblike registriranja djelatnosti (obrt, trgovačko društvo) i razine obrazovanja.

Potpore za samozapošljavanje mogu se dodijeliti:

- za osnivanje obrta i trgovačkog društva (d.d., d.o.o., j.d.o.o.)
- za preuzimanje drugog pravnog subjekta – korisnik potpore mora preuzeti drugi pravni subjekt kao 100% vlasnik. Ukoliko se radi o preuzimanju obrta od članova obitelji, isto je prihvatljivo samo u slučaju umirovljenja dotadašnjeg vlasnika (mora se priložiti potvrda). Osobe su dužne priložiti i potvrdu Porezne uprave kao dokaz da poslovni subjekt koji preuzimaju nema dugovanja po osnovi javnih davanja
- za samozapošljavanje u sezonskom obrtu - žene poduzetnice
- za zeleno gospodarstvo - mladi do 29 godina

Kod djelatnost poljoprivredne proizvodnje, ribarstva i akvakulture potpora se može dodijeliti ukoliko je novi pravni subjekt registriran i za druge djelatnosti i to za pokrivanje troškova vezanih uz te druge djelatnosti.

Potpore za samozapošljavanje ne mogu se dodijeliti:

- za osobe koje su prije posljednje prijave u evidenciju imale registriran obrt, trgovačko društvo ili slobodnu djelatnost, a za otvaranje istog obrta, trgovačkog društva ili slobodne djelatnosti su već koristile poticajna sredstva za samozapošljavanje po prijašnjim programima mjera aktivne politike u nadležnosti Hrvatskog zavoda za zapošljavanje
- osobe koje su imale registriran obrt, trgovačko društvo ili slobodnu djelatnost, a nisu podmirile sve obveze na ime obavljanja gospodarske djelatnosti (potvrda Porezne uprave)
- ako je podnositelj zahtjeva registrirao poslovni subjekt prije podnošenja zahtjeva
- ako je podnositelj zahtjeva zasnovao radni odnos kod drugog poslodavca prije ili nakon podnošenja zahtjeva
- ako je zahtjev ocijenjen s manje od 12 od ukupnih 18 bodova

- za registraciju OPG-a, zadruge ili udruge

Troškovi se navode u troškovniku dostavljenom uz Poslovni plan. Opravdani troškovi su troškovi nastali u prvih 180 dana poslovanja (odnosno 150 dana za doprinose, zakup poslovnog prostora i knjigovodstvenih usluga), a odnose se na:

- Kupnju novih strojeva, tehnike, licenciranih programa, sredstva za otvaranje pravnog subjekta (javni bilježnik), troškove za knjigovodstvene usluge, marketing (vizit karte, brošure, oglašavanje, web stranica) ateste, licence, procjene opasnosti, edukacije vezane uz djelatnost, najamninu za poslovni prostor, doprinose za obvezna osiguranja za korisnika potpore itd.

Iznos prihvatljivih troškova u Troškovniku uz poslovni plan mora biti najmanje jednak iznosu tražene potpore (ali može biti i veći), a protekom šest mjeseci rada potrebno je dostaviti dokaze o namjenskom utrošku sredstava, Potporu je moguće dodijeliti u cjelokupnom iznosu za kupnju jednog ili više strojeva, opreme, alata, tehnike i drugog. Svi troškovi moraju biti plaćeni putem računa poslovnog subjekta i vidljivi na izvodima s poslovnog računa. Troškovi plaćeni gotovinom neće se smatrati prihvatljivima. Iznosi računa se priznaju bez PDV-a. Troškovi nastali putem kreditnih kartica uz obročnu otplatu neće se priznavati. Troškovi koji nastanu izvan vremenskog perioda (prije ili nakon) od 180 dana od dana isplate potpore smatrat će se neprihvatljivim troškovima. Potpora za samozapošljavanje nije izuzeta od ovrhe, kao ni jednokratna novčana naknada. Bez obzira što su potpora za samozapošljavanje i jednokratna novčana naknada usmjerene prema nezaposlenoj osobi, ne podliježe izuzeću za ovrhu jer se radi o sredstvima za vrijeme obavljanja poduzetničke aktivnosti, a ne zaštićenim primanjima.⁷

⁷ hzz.hr

4. ZAKONODAVNO OKRUŽENJE – DONOŠENJE PROPISA

Prema hrvatskim propisima pravni oblici poduzeća mogu se usporediti s onima diljem Europe. Zakon o trgovačkim društvima⁸ definira dva osnovna tipa društava: društvo osoba i društvo kapitala. U kategoriju društava osoba pripadaju: javno trgovačko društvo (jtd.), komanditno društvo (kd.) i gospodarsko interesno udruženje (GIU). Kad se osnivaju društva na osnovi kapitala (udjela), u načelu postoje dvije mogućnosti: društva s ograničenom odgovornošću (d.o.o.) i dionička društva (d.d.). Društva s ograničenom odgovornošću mogu imati oblik „jednostavnih“ ili „standardnih“ društava s ograničenom odgovornošću. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima iz srpnja 2012. godine omogućuju osnivanje „jednostavnih“ d.o.o. s temeljnim kapitalom od 10,00 kuna, čiji troškovi osnivanja iznose oko 800,00 kuna. Kad temeljni kapital takve tvrtke dosegne 20.000,00 kuna, pravni status društva se mijenja i ono postaje standardno društvo s ograničenom odgovornošću. Dionička društva osnivaju se registracijom na Trgovačkom sudu, ovisno o ulaganjima pojedinaca koji postaju vlasnici/dioničari prema kupljenim dionicama. Dioničari nisu odgovorni za dugove društva i njihovi se udjeli poslije mogu prodati u vlasništvo drugima u skladu sa Zakonom o mjenici. Uz Zakon o trgovačkim društvima, Zakon o obrtu⁹ je temeljni Zakon koji regulira statusna i druga važna pitanja vezana uz osnivanje i rad gospodarskih subjekata. Ovaj Zakon definira obrt kao samostalno i trajno obavljanje dopuštenih gospodarskih djelatnosti od strane fizičkih osoba sa svrhom postizanja dobiti koja se ostvaruje proizvodnjom, prometom ili pružanjem usluga na tržištu. U svrhu obavljanja gospodarske djelatnosti dvije ili više fizičkih osoba mogu obavljati zajednički obrt. Naposljetku, zadruge čiji je način osnivanja i rada reguliran Zakonom o zadrugama¹⁰ okupljaju fizičke i/ili pravne osobe koje dijele zajedničke ciljeve i žele se baviti gospodarskom djelatnošću. Organizirane su tako da omoguće jednako sudjelovanje svih zadrugara u poslovanju zadruge. Ostali oblici udruživanja poduzetnika su gospodarska interesna udruženja. Zakoni i propisi: Zakon o unapređenju poduzetničke infrastrukture; Zakon o državnim potporama; Zakon o

⁸ Zakon o trgovačkim društvima (NN 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15)

⁹ Zakon o obrtu (NN 143/13)

¹⁰ Zakon o zadrugama (NN 34/11, 125/13, 76/14)

poticanju razvoja malog gospodarstva (NN 29/02, NN 56/13); Zakon o regionalnom razvoju.

5. PRISTUP TRŽIŠTIMA – INTERNACIONALIZACIJA PODUZETNIŠTVA

Internacionalizacija poduzetništva podrazumijeva pristup informacijama o prekograničnim mogućnostima poslovanja za srednje i male poduzetnike. Osposobljavanjem malih i srednjih poduzetnika putem zajedničkih standardiziranih programa potiče se prekogranično povezivanje poduzetnika i suradnja između pojedinih poslovnih subjekata. Cilj je takvih projekata ukloniti zapreke nastale zbog nedostatka informacija te ponuditi nove mogućnosti poslovanja i traženja poslovnih partnera u Europskoj uniji. Veliku pozornost potrebno je posvetiti razvoju i istraživanju jer je to jedini način postizanja konkurentnosti na zahtjevnom europskom tržištu. Hrvatska gospodarska komora za sada je najaktivnija u provođenju projekata internacionalizacije poduzetništva. Konkurentnost malih i srednjih poduzetnika u Hrvatskoj treba bazirati na domaćoj proizvodnji, temeljenoj na vlastitoj sirovinskoj osnovi i na raspoloživim istraživačkim, znanstvenim i obrazovnim institucijama, odnosno mora se poraditi na mogućnostima zamjene uvoznih proizvoda domaćom proizvodnjom. Pristup inozemnim tržištima postiže se proizvodima vrhunske tehnike koji posjeduju dodatnu vrijednost – inteligentna ambalaža, tradicija, izvornost, kvaliteta, dizajn... S obzirom na to da su u europskim okvirima zemlje koje okružuju Hrvatsku malene, udruživanjem i povezivanjem te zajedničkim nastupima mogu osigurati bolje mjesto na tržištu Europske unije. Ekonomska globalizacija i sve veći protok robe, usluga i kapitala za poslovne subjekte znače otvaranja novih mogućnosti okoline i nove strateške izazove za poduzeće. Mala i srednja poduzeća u Hrvatskoj ne ostvaruju baš neke potencijale na stranim tržištima a razlog tome su najčešće pomanjkanje motivacije te nedostatak ljudskih i financijskih resursa. U novije vrijeme trend izlaska na strana tržišta se povećava, a razlog je u poboljšanju tehnologije, smanjenju troškova prijevoza, poboljšanju informacijsko-komunikacijskih tehnologija, modernizaciji proizvodnje i smanjenju trgovinskih barijera. U Hrvatskoj mala i srednja poduzeća najčešće koriste izvoz kao klasični način izlaska na međunarodna tržišta. Izvoz se promatra kao prvi korak ulaska na međunarodna tržišta koji, često kao uzrok ima međunarodno širenje i stratešku orijentaciju prema novom tržištu.

Poduzećima omogućuje brz pristup međunarodnim tržištima i priliku da steknu vrijedno međunarodno iskustvo. Postiže se ekonomija obujma na način da se prodaju velike količine proizvoda i usluga koje povećavaju proizvodnju. Osim toga, prisutnost poduzeća na raznim međunarodnim tržištima dovodi do povećane tržišne moći. Prema tradicionalnim modelima procesa internacionalizacije poduzeća svoje širenje na međunarodna tržišta provode polako i u određenim fazama. Prve rezultate poduzeće će pokušati ostvariti na domaćem tržištu, a potom uz minimalno ulaganje i rizik započeti međunarodne aktivnosti.

Dobra bilateralna suradnja ostvarena je sa Slovenijom. Operativni program Slovenija – Hrvatska 2007.-2013. odobren je 27. veljače 2008. godine. Područje suradnje uključivalo je sedam statističkih regija u Sloveniji, sedam županija u Hrvatskoj i dvije pridružene NUTS III regije. U okviru tri poziva na dostavu projektnih prijedloga zaprimljena je 521 projektna prijava te je potpisano 94 ugovora. Ukupno je u programu sudjelovalo 520 partnera iz 338 institucija, od toga 263 (51%) iz Slovenije i 257 (49%) iz Hrvatske. Ukupna financijska alokacija za razdoblje 2007.-2013. iznosila je 44.774.910 eura iz EU fondova te 7.901.475 eura nacionalnog sufinanciranja. Ključni strateški cilj programa je bio podupirati i poticati održivi razvoj cijelog prekograničnog područja između Slovenije i Hrvatske kroz dva prioriteta: Gospodarski i društveni razvoj; Održivo upravljanje prirodnim resursima.

Program prekogranične suradnje Interreg V-A Slovenija – Hrvatska 2014.-2020. nastavak je dobre bilateralne suradnje iz prethodnog razdoblja te uključuje devet statističkih regija u Sloveniji i osam županija u Hrvatskoj. Ukupna financijska alokacija za razdoblje 2014.-2020. iznosi 46.114.193 eura iz Europskog fonda za regionalni razvoj te 9.576.720 eura nacionalnog sufinanciranja.¹¹

Cilj programa je promicanje održivog, sigurnog i vitalnog graničnog područja te njegovanje pametnih pristupa očuvanja, mobilizacije i upravljanja prirodnim i kulturnim bogatstvima za dobrobit ljudi koji žive i rade ili samo posjećuju programsko područje. Najznačajniji programi su: Integrirana upravljanja rizicima od poplava na prekograničnim riječnim slivovima; Očuvanje i održivo korištenje prirodnih i kulturnih resursa; Zdrava, sigurna i pristupačna pogranična područja.

¹¹ strukturfondovi.hr

Slika 3. Program prekogranične suradnje Interreg V-A Slovenija – Hrvatska 2014.-2020. Izvor: medjimurska-zupanija.hr

6. EDUKACIJA PODUZETNIŠTVA

Visoka razina nezaposlenosti mladih u Hrvatskoj, zajedno s velikim brojem mladih koji završavaju srednjoškolsko obrazovanje, porazna je s obzirom na raspoređivanje ljudskih potencijala, što se vidi prema emigraciji mladih visokoobrazovanih radnika. Mali poduzetnici moraju učiniti veći napor u zapošljavanju mladih te je nužno da to vlasti podupru donošenjem odgovarajućih političkih instrumenata. Treba poduprijeti zapošljavanje većeg broja osoba s visokim akademskim kvalifikacijama koje se temelje na istraživanju (doktori i magistri znanosti) kako bi se male gospodarstvenike potaknulo na povećanje uvođenja istraživanja i razvoja te kako bi postali inovativniji u svim aspektima poslovanja. Cjeloživotno učenje unutar hrvatskoga malog i srednjeg poduzetništva sljedećih godina moraju više primjenjivati oni koji upravljaju poduzećima te kreatori strateškog planiranja. Razvoj poduzetništva temelji se na konkurentskoj prednosti, kreativnosti, inovacijama i prihvaćanju rizika. Vodstvo poduzeća prvo mora biti obrazovano i usmjereno ka postizanju tih motiva i ciljeva. Obrazovanje poduzetnika razvija poduzetničke osobine, vještine i ponašanje poduzetnika te stvaranje novih poduhvata.

Ciljevi poduzetničkog obrazovanja su pripremanje ljudi za poduzetničku karijeru, osposobljavanje za prihvaćanje rizika, prihvaćanje odgovornosti za cjeloživotno učenje, pripremanje za vođenje poduzeća, organizaciju, timski rad, projektne zadatke i lidere.

Obrazovanje putem poduzetništva treba postati važno za sve grane djelatnosti i raznovrsna zanimanja poput liječnika, nastavnika, umjetnika, svećenika, djelatnike

javnih i državnih službi i drugih. Sve nesigurnija okolina traži obrazovani pristup kako se što bolje snaći u složenim situacijama i nepoznatim odnosno novim uvjetima poslovanja.

Edukacija stručnjaka za poduzetništvo mora obuhvatiti tehnička, računalna i tehnološka znanja, kao i brojna druga znanja iz područja društvenih znanosti, ali ona mora razvijati i socijalno-etičke osobine ličnosti. Poduzetnik mora biti svestrana osoba, tehnički dobro upućena u svoj temeljni posao, mora posjedovati sposobnosti kretanja u društvu te razumjeti pravne, financijske i računovodstvene sastavnice svog posla.

Da bi netko postao uspješan poduzetnik mora ispunjavati sljedeće dimenzije: ekonomsku, upravljačku, inovativnu i društvenu odnosno etičku dimenziju.

Za svaku od navedenih dimenzija moguće je definirati specifične oblike obrazovanja koji će poticati jačanje pojedine dimenzije.

Ekonomska dimenzija vezana je uz profit kao glavni pokretač poslovne aktivnosti. Usklađivanje znanja iz tehničkih i društvenih disciplina može se postići tijekom školovanja pravilnim odabirom izbornih disciplina te seminarima koji su fokusirani na određenu problematiku, kao što su: vođenje projekata, interpersonalna komunikacija, financije, trgovačko pravo, poslovno planiranje, uporaba računala i slično. Edukacija za ekonomsku dimenziju provodi se putem redovnog školovanja te putem programa za poticanje kreativnosti koji su usmjereni na razvoj novih poduzetnika.

Upravljačka dimenzija obuhvaća menadžerske poslove i zadatke koje poduzetnik mora obavljati sam, a koji se ne razlikuju od onoga što mora znati menadžer u velikom poduzeću. To je postavljanje strategijskih ciljeva, planiranje i uporaba resursa, organiziranje poslova i zadataka, odabir i motiviranje suradnika te kontrola svih poslovnih aktivnosti. Poduzetnik mora, u sklopu upravljačke dimenzije, formirati mrežu poslovnih suradnika od dobavljača do ključnih kupaca te postići da se učinkovitom uporabom materijalnih, nematerijalnih i ljudskih resursa postignu strategijski ciljevi na način koji neće ugroziti poduzetničku dimenziju. Smisao upravljačke dimenzije je upravo u tome da se optimizira uporaba resursa i da se postignu zadovoljavajući rezultati: održivi razvoj i profit. Znanja potrebna za provođenje zadataka upravljačke dimenzije jesu klasična menadžerska znanja koja se uče u srednjim strukovnim i ekonomskim školama te na preddiplomskom studiju, diplomskom i poslijediplomskom studiju. Specifična menadžerska znanja mogu se savladati i na brojnim kraćim programima za razvoj različitih tipova kompetencija koje poduzetnik-menadžer mora imati.

Edukacija za inovativnu dimenziju, dakako ne postoji. Inovativnost je prirođena darovitim pojedincima, kao i poduzetnički talent, ali se može razvijati već od najranijeg djetinjstva. Vrlo često i škole prepoznaju kreativnost posebno nadarenih učenika te ih počinju pravovremeno usmjeravati u područja na kojima se mogu najbolje izraziti.

Etička se dimenzija mora ugraditi u svaku od preostale tri dimenzije jer i ekonomski i upravljački i inovativni ciljevi smiju biti ostvareni jedino u slučaju da ne stvaraju trajnu štetu drugim dionicima. U većini škola postoje predmeti koji se bave moralom i etikom, ali je važno predočiti budućim poduzetnicima kako to nisu teorijske sheme, neostvarive u stvarnom životu, nego su to čvrsti standardi u društveno odgovornom ponašanju poduzetnika i velikih korporacija.

Državne ustanove koje nadziru poduzetništvo i ostale oblike gospodarskog djelovanja, moraju stvoriti okvir za kažnjavanje devijacija i društveno neprihvatljivog ponašanja poduzetnika. To znači da etičnost nije ostavljena poduzetniku na slobodan izbor – da li postupati etično ili ne, nego da je to obaveza jednako čvrsta kao i stjecanje profita.

Socijalno poduzetništvo je relativno novija dimenzija poduzetništva koja se mora promatrati samostalno i posebno. Socijalno poduzetništvo ogleda se u rješavanju socijalnih problema koji proizlaze iz poslovanja suvremenog poduzeća te njegova odnosa prema užoj i široj društvenoj zajednici. Socijalnog poduzetnika odlikuju specifične značajke koje se također moraju razvijati u procesu njegove edukacije. On je osoba koja inovativnim rješenjima u poslovnom pothvatu nastoji ublažiti izražene socijalne probleme unutar svoje društvene zajednice. Socijalne poduzetnike karakterizira ambicioznost i upornost, a njihove ideje su donesene na načelima etičke i moralne odgovornosti te pružaju sustavnu podršku demokratskim promjenama u društvu. Socijalno osviješteni poduzetnici su osobe koje svojevrijem primjenjuju čvrsta etička načela u društvenom sektoru kako bi unaprijedili kvalitetu življenja cijele zajednice. Za stvaranje efikasnog socijalnog poduzetništva potrebno je uključiti sve institucije na razini pravne, financijske i političke pomoći. Uloga tih institucija je važna u uspostavljanju temeljnih okvira društvenog djelovanja. Republika Hrvatska među prvim je državama srednje i jugoistočne Europe sustavno pristupila stvaranju pravnog i institucionalnog sustava za potporu i razvoj civilnoga društva, što je i iznijeto u prijedlogu Nacionalne strategije stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva za razdoblje od 2012. do 2016. godine¹².

¹² A. Hunjet, G. Kozina: Osnove poduzetništva, Sveučilište Sjever, Varaždin, 2014.,

Učenje za poduzetništvo prepoznato je kao prioritet. Ministarstvo zaduženo za poduzetništvo provodi projekt Obrazovanje za poduzetništvo. Dosljedna provedba tog projekta od velike je važnosti za razvoj učenja za poduzetništvo u Hrvatskoj. Godišnje se za njega osigurava osamsto tisuća eura. Najveći dio sredstava troši se na razvoj neformalnog obrazovanja, a manji dio na aktivnosti koje potiču razvoj učenja za poduzetništvo u svim razinama formalnog obrazovanja. Kroz dječji tjedan poduzetništva potiče se obrazovanje za poduzetništvo u dječjim vrtićima, osnovnim i srednjim školama. Potiče se i sufinancira rad učeničkih zadruga u osnovnim školama i učeničkih poduzeća u srednjim školama.

Poduzetničko obrazovanje na visokoobrazovnim institucijama potiče se sufinanciranjem poslijediplomskih studija za poduzetništvo i studentskih poduzetničkih inkubatora. U današnje vrijeme kad se sve vrlo brzo mijenja, učenje i znanje također postaju vrijednosti koje se moraju prilagođavati i stvarati novu vrijednost. Obrazovne institucije moraju imati fleksibilnu ponudu smjerova, programa i kolegija koji mogu pratiti suvremeni tempo dostupan svim učenicima, studentima i svim građanima kroz programe cjeloživotnog obrazovanja, prateći potrebe zajednice, gospodarstva i društvenog razvitka. Kako živimo u doba poduzetnika, poduzetništvo prihvaćaju i obrazovne ustanove, vlada, društvo i korporacije. Raste i broj visokih učilišta i sveučilišta koja nude kolegije iz poduzetništva, a time se povećava i broj nastavnog osoblja koji predaju poduzetništvo. U Hrvatskoj postoji poslijediplomski specijalistički studij poduzetništva i poslijediplomski interdisciplinarni doktorski studij poduzetništva i inovacije koji omogućuje najviše obrazovanje i samostalno znanstveno istraživanje tog područja.¹³

„Sintagma poduzetan pojedinac – poduzetno poduzeće – poduzetno gospodarstvo je put ka uspješnom nacionalnom gospodarstvu.“¹⁴

Kao vrlo važna institucionalna potpora obrazovanja poduzetnika i podrška poduzetničkim poduhvatima su poduzetnički inkubatori. Oni su rezultat tri paralelna procesa: iskorištavanja napuštenih i starih objekata, podupiranja poduzetništva i inovacija te nastojanja uspješnih poduzetnika i investitora da prenesu svoja znanja i iskustva na nove poduzetnike s ciljem tehnološke inovacije, stvaranja novih proizvoda

¹³ Učenje za poduzetništvo (2013-1), A. Hunjet, G. Kozina – Poduzetničko obrazovanje temeljeno na društvenoj odgovornosti

¹⁴ Učenje za poduzetništvo (2013-2), V. Tafra – Učenje i osposobljavanje za poduzetništvo i obrazovni sustav – strategijski pristup

i usluga i dobivanja nove vrijednosti. Stvaranjem poduzetničkih inkubatora otvara se put ka rješavanju gospodarske krize i problema nezaposlenosti na lokalnoj razini gdje se oni pokreću. U samom početku pokretanja poslovnog poduhvata poduzetnički inkubatori poduzetnicima početnicima pružaju oslonac u financijskom smislu, znanju i iskustvu. Usluge poduzetničkih inkubatora koje se nude su subvencioniran zakup prostora, administrativne usluge, telekomunikacijske i informatičke usluge, pomoć pri poslovnom planiranju i pružanju savjetodavnih usluga, promocija, organizacija edukativnih programa, umrežavanje stanara, poduzeća u regiji i organizacija koja pomažu rad i napredak poduzetništva, financijsko savjetovanje i podrška kod realizacije kreditnih programa i slično.

7. PROMOCIJA PODUZETNIŠTVA

Promocija poduzetništva ima veliki udio u njegovom razvoju. Promidžbene akcije za razvoj poduzetničke klime trebala bi provoditi vlada, odnosno ministarstva rada, ministarstva gospodarstva, poduzetništva i obrta i sl. kojima bi se educirali potencijalni poduzetnici o kreditiranju, iskorištavanju poticajnih mjera, razvojnim programima povećanju proizvodnje i izvoza i ostvarivanju konkurentnosti. S druge strane te iste institucije trebaju raditi na smanjivanju administrativnih barijera koje obeshrabruju potencijalne poduzetnike da ulaze i prihvaćaju rizike poslovanja u kojima bi ostvarili neku dobit i profit.

Poduzetnik se danas treba tretirati kao osoba, a ne kao neka vrsta zanimanja. Poduzetnik je osoba koja stvara nešto novo, koja riskira, inovativna je i donosi bogatstvo. Stvarati nešto novo znači proces stvaranja dodatne vrijednosti koja iziskuje poduzetnikovo vrijeme i trud. U to je uključeni financijski rizik, psihološki i socijalni. Kao rezultat poduzetničkog pothvata javlja se nagrada u obliku novca, osobnog zadovoljstva i neovisnosti.

Razvoj poduzetništva u prvom redu treba prepoznati država jer je ono usko povezano s gospodarstvom i ekonomskim razvitkom svake zemlje. Osim osobnog zadovoljstva, poduzetništvo služi kao most između inovacija i tržišta. Postaje pozitivna gospodarska sila koja povećava nacionalni dohodak, otvara nova radna mjesta, stvara tehnološki napredak na proizvodima i uslugama i jača ekonomsku dobrobit zemlje općenito.

Globalni tjedan poduzetništva obilježava se svake godine u mjesecu studenom te se kroz različite aktivnosti na lokalnoj, nacionalnoj i globalnoj razini popularizira poduzetništvo i podiže svijest o važnosti i utjecaju poduzetništva na ekonomski i društveni razvoj.

U Hrvatskoj se Globalni tjedan poduzetništva obilježava od 2008. godine. U sklopu Globalnog tjedna poduzetništva organiziraju se mnoge aktivnosti kojima se studentima, učenicima i svim ostalim građanima predstavljaju uspješni poduzetnici i njihova poduzetnička iskustva, a neke od najaktivnijih partnerskih institucija u Hrvatskoj su Ekonomski fakultet u Osijeku i Studentska udruga Poduzetnici bez granica, Visoka poslovna škola PAR Rijeka i Prva gimnazija Varaždin.

Najvažnije institucije koje pružaju podršku u razvoju sektora malih i srednjih poduzeća u Hrvatskoj su:

- Hrvatska gospodarska komora (HGK) - Odjel za poduzetništvo i inovacije, U HGK unutar Sektora za industriju i IT djeluje Odjel za poduzetništvo i inovacije čije su aktivnosti usmjerene na pružanje informacija i podrške poduzetnicima. Djelokrug rada Odjela uključuje predlaganje mjera kojima bi se unaprijedila poduzetnička klima u Hrvatskoj, praćenje i analizu rezultata poslovanja sektora malih i srednjih poduzeća, zastupanje interesa i pružanje stručne pomoći članicama u vezi financiranja poduzetničkih projekata, savjetovanje oko apliciranja na programe potpora malim i srednjim poduzećima te oko pristupa odgovarajućim EU programima, suradnju s nadležnim ministarstvima na implementaciji 10 principa Small Business Act-a kao i suradnju s obrazovnim i drugim institucijama u organizaciji edukativnih programa za poduzetnike.¹⁵
- Hrvatska obrtnička komora (HOK), - glavne djelatnosti HOKa su: promicanje obrtništva, zastupanje interesa obrtnika pred državnim tijelima u oblikovanju gospodarskog sustava, davanje mišljenja i prijedloga državnim tijelima kod donošenja zakona u području obrtništva, osnivanje povjerenstava za polaganje majstorskih ispita te pružanje pomoći obrtnicima prilikom osnivanja i razvoja poslovanja. HOK je aktivan i u organizaciji, sufinanciranju i poticanju nastupa obrtnika na sajmovima u zemlji i inozemstvu.¹⁶

¹⁵ hgk.hr

¹⁶ hok.hr

- Hrvatska udruga poslodavaca (HUP) – aktivno sudjeluje u procesima kreiranja boljeg zakonodavnog okvira i poboljšanja poslovnog okruženja te kontinuirano radi na unapređenju i promociji značaja malih i srednjih poduzeća za gospodarstvo Hrvatske. U izradu zakonskih i drugih rješenja Udruga se uključuje, bilo direktnim uključanjem poduzetnika u izradu pojedinih zakona, bilo sudjelovanjem predstavnika Udruge u radnim skupinama, tijelima, povjerenstvima ili odborima.¹⁷

Na sveučilištima i veleučilištima provode se razni projekti u sklopu promocije poduzetništva među studentima. Raznim gostujućim predavanjima uspješnih poduzetnika koji prezentiraju svoj poduzetnički put i probleme na koje nailaze u poduzetništvu, motiviraju studente za ulazak u poduzetništvo.

¹⁷ hup.hr

8. PRIMJERI INSTITUCIONALNE POTPORE PODUZETNIŠTVA U MEĐIMURSKOJ ŽUPANIJU

Međimurska županija, omeđena rijekama Murom i Dravom, smještena je na krajnjem sjeveru Hrvatske. Županija koja se proteže na 730 km² bogate je povijesti i kulturnog naslijeđa i predstavlja zaokruženu cjelinu i zasebnu regiju. S ukupno 113.804 stanovnika ova prostorno najmanja hrvatska županija jedna je od najgušće naseljenih dijelova naše zemlje (156 stanovnika /km²). Županija je administrativno podijeljena na 22 općine i tri grada od kojih je Čakovec upravno, kulturno i političko središte. Gospodarstvo Međimurske županije bazirano je pretežno na prerađivačkoj industriji, s razvijenim djelatnostima poljoprivrede, trgovine i graditeljstva. Ono je izvozno orijentiranog karaktera, sa znatnim udjelom radno intenzivnih, niskoakumulativnih i tradicionalnih gospodarskih grana, uz razvitak djelatnosti s visokom tehnologijom. Uz povoljan zemljopisni položaj i prirodne resurse razvoju gospodarstva poticaj je dala i razgranata komunalna infrastruktura (struja, voda, plin, telefon, Internet). Prirodni resursi koji su na raspolaganju na području Međimurja iskorišteni su za razvoj poljoprivrede (plodna tla), graditeljstva (šljunak i pijesak), energetike (prirodni plin) itd. Rijeke Mura i Drava, koje protječu teritorijem županije, pružaju veliki hidro energetske potencijal, što je i rezultiralo izgradnjom dviju hidroelektrana.

Podaci o stanju razvoja i potpunosti gospodarskih zona u Međimurskoj županiji, govore da je u funkciji 45 zona (od 60 ukupno osnovanih Odlukom nadležnog tijela jedinica lokalne i regionalne samouprave), od kojih je prema kategorizaciji 16 potpunih, 27 spremnih za ulaganje, a u fazi pripreme su 22 gospodarske zone. Zbog interesa ulagača jedinice lokalne samouprave pokrenule su i proširenje u šest zona. Od ukupnog broja zona prema površini možemo izdvojiti tri zone koje se prostiru na površini većoj od 50 hektara: Poslovni park Međimurje, Privredna zona Nedelišće, te Središnja gospodarska zona Međimurje.

Prema podacima Financijske agencije za 2015. godinu u Međimurskoj županiji poslovalo je 2.626 subjekata, najviše u djelatnosti trgovine, zatim prerađivačke industrije i graditeljstva. S obzirom na veličinu poduzetnika, najviše je malih i mikro poduzeća, i to 2.569, dok je srednjih 51, a velikih šest. Broj zaposlenih u svim poduzećima 2015. godine iznosio je 25.316 djelatnika, što je za 2,9% više nego prethodne, 2014. godine, kada ih je bilo 24.609.

Stopa registrirane nezaposlenosti u Međimurskoj županiji iznosi 14,7%. Ukupan prihod koji su ostvarila poduzeća Međimurske županije iznosio je 12,07 milijardi kuna (što je za 8,5% više u odnosu na prethodnu godinu), a ukupan rashod 11,64 milijarde kuna (porast 8,4%). Prosječna mjesečna neto plaća, u tvrtkama, po zaposlenom u 2015. godini isplaćena je u visini od 4.085 kuna. Udio investicija u dugotrajnu imovinu u 2015. godini povećao se za 25% u odnosu na godinu ranije te je iznosio 731 milijun kuna. Udio tih investicija u ukupnoj vrijednosti investicija u Republici Hrvatskoj iznosio je 1,9%.¹⁸

Najrazvijenije djelatnosti su prerađivačka industrija, trgovina, graditeljstvo, prijevoz i skladištenje, poljoprivreda itd. U okviru prerađivačke industrije najzastupljenije su metaloprerađivačka, tekstilna i odjevna, drvoprerađivačka, te prehrambena industrija, zatim proizvodnja i prerada plastičnih proizvoda, nemetalnih mineralnih proizvoda, električne opreme itd. Posljednjih godina sve veći značaj dobiva obućarska industrija koja ima dugu tradiciju na ovom prostoru.

Međimursko gospodarstvo najviše robe i usluga prodaje, odnosno iznosi na tržište Europske unije, i to u Njemačku, Austriju, Italiju i Sloveniju, a to su ujedno i zemlje iz kojih se najviše uvozi. Od proizvoda u razmjeni županije daleko najzastupljeniji su oni prerađivačke industrije i to gotovi proizvodi od metala i njihovi dijelovi, strojevi i uređaji, odjeća i obuća, proizvodi od drva i drugo.

Međimurska županija sa svojim stručnim službama, komorama, podružnicama zavoda i agencijama daje aktivnu podršku poduzetništvu naše županije. Najaktivnije u tom pogledu su: Hrvatska gospodarska komora - Županijska komora Čakovec; Hrvatska obrtnička komora - Obrtnička komora Međimurske županije; Hrvatski zavod za zapošljavanje - Područni ured Čakovec; Regionalna razvojna agencija Međimurske županije; Međimurska energetska agencija; Tehnološko-inovacijski centar Međimurje. U nastavku rada opisane su navedene institucije sa njihovim aktualnim i budućim programima za poticaj poduzetništva u Međimurskoj županiji.

¹⁸ HGK – Županijska komora Čakovec, preuzeto 14.11.2016.

8.1 HGK – Županijska komora Čakovec

Županijska komora Čakovec trajno je na raspolaganju svojim članicama pružanjem rješenja za njihove gospodarske probleme, te dostavljanjem informacija na njihove upite u cilju sklapanja poslovne suradnje u zemlji i inozemstvu, čime utječe na poticanje gospodarskog rasta i razvoja na županijskom području, vodeći računa o zajedničkim međusobno usklađenim ciljevima i jedinstvenim gospodarskim interesima. Radi što bolje poslovne suradnje, te promocije međimurskog gospodarstva, Županijska komora Čakovec organizira nastupe međimurskih gospodarstvenika na brojnim sajmovima raznih branši u Hrvatskoj i u inozemstvu. U Županijskoj komori Čakovec formirano je osam strukovnih grupa u kojima je zastupljena tekstilna industrija, građevinarstvo, metalna industrija, trgovina, turizam, promet, drvna industrija i poljoprivreda, te kroz takva udruženja komora pomaže gospodarstvenicima da kontinuirano ističu svoje probleme, a isključivo one nastale utjecajem vanjskih faktora na njihovo poslovanje, te da se uz pomoć odgovarajućih institucija i državnih tijela te probleme i riješe.

U svrhu poticanja razvoja malog i srednjeg poduzetništva Županijska komora Čakovec organizira edukacije na aktualne teme za članice. Uza sve to, jedan od aktualnijih i sve traženijih poslova jest savjetovanje o primjeni ISO normi, te poboljšanje kvalitete proizvoda i usluga.

Aktualni programi Županijske komore Čakovec:¹⁹

- Edukacija o zapošljavanju osoba s invaliditetom – organiziranjem stručnog skupa pod nazivom Zapošljavanje i rad osoba s invaliditetom – prilika, a ne namet - s obzirom na to da je Zakonom propisano da su poslodavci koji zapošljavanju najmanje 20 radnika dužni zaposliti određeni broj osoba s invaliditetom, ovaj su skup organizirali s ciljem da poslodavci prepoznaju priliku za daljnje unaprjeđenje poslovanja, i to putem zapošljavanja osoba s invaliditetom.
- Pokroviteljstvo Međunarodnog voćarskog sajma u Donjem Kraljevcu - središnja tema sajma bio je okrugli stol Krah hrvatskog voćarstva! Prilika za novi početak? koji je pobudio velik interes poljoprivrednih proizvođača/voćara.

¹⁹ Županijska komora Čakovec

Sajam je organizirala Općina Donji Kraljevec i Centar dr. Rudolfa Steinera, pokrovitelji su mu bili Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo poduzetništva i obrta, Hrvatska gospodarska komora, Grad Zagreb, Međimurska županija i Life Class terme Sveti Martin. Sajam je bio izložbeno-prodajnog karaktera. Uz razgledavanje sajma posjetitelji su mogli pratiti zanimljive radionice pripreme zdrave i uravnotežene prehrane. Na sajmu je održan i niz stručnih predavanja o novim tehnologijama, uzgoju, skladištenju i preradi te o novim načinima distribucije, marketingu i drugim aktualnim temama u suradnji s Agronomskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatskim centrom za poljoprivredu, hranu i selo te savjetodavnom službom.

- Predstavljanje zajmova HAMAG-BICRO-a za poduzetnike - s ciljem informiranja maloga i srednjeg poduzetništva o mogućnostima korištenja zajmova i jamstava za investicije i obrtna sredstva po subvencioniranim kamatnim stopama iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova (European Structural & Investment Funds - ESIF), namjenu zajmova, kamatne stope, instrumente osiguranja, iznose zajmova:
 - mikro investicijski zajmovi – za mikro i male poduzetnike, po kamatnoj stopi od 0,5% do 1,5%, namijenjeni osnovnim i obrtnim sredstvima u rasponu od 1.000 do 25.000 eura
 - mikro zajmovi za obrtna sredstva – za mikro i male poduzetnike, po kamatnoj stopi od 1,5% do 3,5%, namijenjeni obrtnim sredstvima u rasponu od 1.000 do 25.000 eura
 - mali zajmovi – za mikro, male i srednje poduzetnike, po kamatnoj stopi od 0,5% do 1,5%, namijenjeni osnovnim i obrtnim sredstvima u rasponu od 25.000 do 50.000 eura

Zainteresirani poduzetnici upoznaju se s postupkom dobivanja zajmova, potrebnom dokumentacijom, prihvatljivim prijaviteljima i neprihvatljivim troškovima koji se programima ne financiraju (PDV, refinanciranje i sl.).

- Projekt „Okusi svoj zavičaj“ usmjeren je domaćim proizvođačima voća i povrća. HGK u suradnji s Lidlom ovim projektom ima cilj omogućiti prodaju proizvoda domaćih proizvođača u trgovinama Lidla diljem Hrvatske. Imajući u vidu da je proizvodnja hrane strateški interes svake države, projektom 'Okusi svoj zavičaj' dodatno se želi poduprijeti poljoprivredna gospodarstva u proizvodnji domaćeg i kvalitetnog voća i povrća diljem Hrvatske, potaknuti konkurentnost obiteljskih

poljoprivrednih gospodarstava te svojim kupcima omogućiti još veći odabir svakodnevno svježeg voća i povrća s hrvatskih polja.

- Poslovni sastanak s češkom tvrtkom Strojimport - s ciljem uspostave novih poslovnih kontakata između hrvatskog i češkoga gospodarstva, predstavnici češke kompanije Strojimport a. s. iz Praga posjetit će ŽK Čakovec i predstaviti proizvodne programe čeških i slovačkih proizvođača strojeva za obradu metala. Strojimport pripada među vodeće češke izvoznike strojeva za obradu metala i već više od 60 godina posluje na tržištima Njemačke, Nizozemske, Austrije, Mađarske, Slovačke, Poljske, Rusije i niza drugih zemalja diljem svijeta. Ima razgranatu mrežu zastupnika, a uz prodaju, tvrtka nudi i druge usluge: servisiranje i remont starih strojeva, kreditiranje i drugi oblici financijskih aranžmana.

8.2 Obrtnička komora Međimurske županije

Obrtnička komora Međimurja je izvanstranačka stručno poslovna organizacija obrtnika koja promiče, usklađuje, zastupa i predstavlja zajedničke interese obrtnika Međimurja. Obrtnicima je korisna za savjete kod otvaranja obrta, radnih odnosa, poreza i školovanja; polaganje majstorskih ispita, o stručnoj osposobljenosti; zastupanje i predstavljanje prema tijelima vlasti; poticaje i promidžbu na sajmovima i katalogima; informiranje o aktualnostima u obrtništvu: zaštitu dobrih poslovnih običaja i poslovnog morala i sl. U nastavku se navode najznačajniji programi obrtničke komore županije.²⁰

- Potpora za ulaganja u šumarske tehnologije te u preradu, mobilizaciju i marketing šumskih proizvoda – natječaj je objavila Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju. Ukupan iznos na raspolaganju poduzetnicima je 30.000.000,00 kn. Predviđeni udio bespovratnih sredstava je 50% prihvatljivih troškova. Najniža vrijednost potpore je 10.000 eura a najviša vrijednost potpore 1.000.000 eura.
- Stipendiranje učenika u obrtničkim zanimanjima" - nudi Ministarstvo poduzetništva i obrta. Stipendije su namijenjene učenicima koji se u školskoj godini 2016./2017. obrazuju u zanimanjima u sustavu vezanih obrta po

²⁰ obrtnicka-komora-medjimurja.hr

jedinstvenom modelu obrazovanja (JMO). Visina stipendije je 750,00 kuna mjesečno.

- Naukovanje za obrtnička zanimanja - cilj je osigurati usvajanje ključnih vještina i kompetencija u deficitarnim obrtničkim zanimanjima i osigurati kvalitetno obrazovane kadrove koji mogu potaknuti zapošljavanje i samozapošljavanje u obrtništvu. Prijavu mogu podnijeti mikro, mala i srednja poduzeća, isključivo obrti, trgovačka društva, zadruge i ustanove, koja izvode praktičnu nastavu i vježbe naukovanja za učenike koji se obrazuju u deficitarnim zanimanjima u sustavu vezanih obrta po jedinstvenom modelu obrazovanja.
- Zajednička nabava - HOK ZNA - članovima Hrvatske obrtničke komore nastoji se omogućiti kvalitetnije i povoljnije poslovanje te osigurati poticajno poduzetničko okruženje, osiguravanjem pogodnosti kod dobavljača roba i usluga iz raznih gospodarskih grana, s kojima Hrvatska obrtnička komora ostvari poslovnu suradnju. Do sada je sklopljena suradnja s Croduxom i Inom.

8.3 HZZZ – Područni ured Čakovec

Sukladno Uvjetima i načinima korištenja sredstava za provedbu mjera aktivne politike zapošljavanja u 2016. godini, zaprimaju se zahtjevi za dodjelu sredstava po mjerama aktivne politike zapošljavanja. Do mjeseca studenog 2016. godine u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje Područnog ureda Čakovec podnijeto je ukupno 97 zahtjeva za samozapošljavanje. Od toga je 84 zahtjeva bilo realizirano, a 13 zahtjeva je bilo negativno, odnosno odbijeno, zbog nepotpune dokumentacije ili neispunjenja svih uvjeta za izdavanje potpornih mjera.²¹

Dokumentacija koja je potrebna za samozapošljavanje je Poslovni plan koji treba sadržavati: opis djelatnosti, izvori financiranja uz troškovnik ulaganja i financiranja u prvoj godini i druge informacije relevantne za donošenje odluke.²²

U prilogu ovog diplomskog rada naveden je primjer Poslovnog plana samozapošljavanja koji je izradila Dajana Novak, za ostvarivanje potpore samozapošljavanja i otvaranje salona za uljepšavanje. Od Hrvatskog zavoda za

²¹ Podaci dobiveni u HZZZ – Područni ured Čakovec, 28.11.2016g.

²² www.hzz.hr

zapošljavanje traže se sredstva potpore za samozapošljavanje koje podnositeljica Zahtjeva planira uložiti u opremu, alate i tehniku, sirovine i materijale za rad, uređenje prostora i ostala sitna sredstva za otvaranje obrta.

Dajana Novak rođena je 1991. godine, završila je srednju Gospodarsku školu Čakovec 2009. godine i stekla zvanje kozmetičar te ima završeni dodatni tečaj za nokte. Do sada ima nepune četiri godine radnog iskustva u tim poslovima. Predmet poslovanja poslovnog subjekta koji će registrirati bile bi kozmetičke usluge i ugradnja noktiju. Motivaciju za samozapošljavanje pronalazi u zadovoljstvu obavljanja tog posla, zadovoljnim klijentima i željom da osnuje vlastiti salon i proširi ga dodatnim djelatnostima i novim djelatnicima. Osnovna djelatnost i posao koji bi obavljala su masaže, njega tijela i lica, depilacije, njega stopala, ugradnja noktiju, manikura i šminkanje. U dosadašnjem iskustvu također je obavljala te poslove koji su je i motivirali za samostalni rad i napredovanjem u toj djelatnosti. Nadalje se želi više specijalizirati za problematičnu kožu mladih osoba. Želi se konstantno usavršavati u svojoj djelatnosti, pohađati radionice i tečajeve te sudjelovati na sajmovima. Ima viziju da će svojim radom, pozitivnim stavom i voljom napredovati u svojem poslu, proširiti djelatnost i zaposliti nove ljude.

Sredstva koja bi dobila od Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u prvoj godini poslovanja uložila bi u osnovna sredstva, opremu, materijal, za uređenje prostora, plaćanje doprinosa i zakupa poslovnog prostora. Osim tih sredstava koristila bi i vlastite izvore financiranja te druge potpore i kredite. Od postojeće opreme posjeduje automobil.

Sjedište budućeg poslovnog subjekta bilo bi u Čakovcu u iznajmljenom prostoru. Za taj prostor u svezi obavljanja tražene djelatnosti potrebne su određene dozvole. odobrenja, atesti te zadovoljavanje minimalnih tehničkih uvjeta koje će tražiti od ZAING-a i ZAMP-a.

Tržište na koje će se fokusirati je Međimurska županija a potencijalne kupce obavještavat će putem posjetnica, usmene reklame i preporuke, brošura i letaka, plaćenih oglasa u novinama i časopisima, reklama na radiju i televiziji, putem sajмова i društvenih mreža.

Ima razrađen plan i dogovorenu suradnju s dobavljačima i budućim poslovnim partnerima na teritoriju Republike Hrvatske.

Konkurencija je velika ali postoji i velika potražnja za tom vrstom usluge. Svojim kvalitetnim radom, obrazovanjem i naglaskom na kvalitetnije tretmane problematične kože Dajana Novak privući će nove klijente.

Očekivani godišnji prihod od prodaje je 328.800,00 kuna. Ukupni godišnji troškovi iznose 153.190,92 kune. Očekivana dobit prije oporezivanja je 175.609,08. Porez na dobit je 35.121,81. Očekivana neto dobit u prvoj godini poslovanja iznosila bi 140.487,27 kn.

8.4 Regionalna razvojna agencija RADEA

Regionalnu razvojnu agenciju Međimurje REDEA d.o.o. osnovala je Međimurska županija 9. prosinca 2004. godine, s ciljem pružanja podrške procesima održivog razvoja u Međimurju. REDEA je pravni slijednik Međimurskog poduzetničkog centra (MPC) osnovanog 1998. godine, koji je primarno pružao podršku malim i srednjim poduzećima i poljoprivrednicima (poslovni planovi, pomoć pri kreditiranju). Dobivanjem statusa kandidata za članstvo u EU 2004. godine, Hrvatskoj su se otvorile prilike za povlačenje sredstava iz pred pristupnih fondova EU. Upravo su te prilike i povećanje djelokruga rada rezultirale transformacijom MPC u razvojnu agenciju što je iziskivalo kako specifične kompetencije tako i veći broj djelatnika. REDEA je osnovana kao trgovačko društvo u javnom vlasništvu te je sufinancirana od strane Međimurske županije kao osnivača i jedinog vlasnika, a akreditirana je kao regionalni koordinator za Međimursku županiju (prema Zakonu o regionalnom razvoju RH).

RADEA se bavi strateškim planiranjem kao preduvjetom usmjerenog razvoja, zatim razvojem gospodarstva, poljoprivredom i ruralnim razvojem te razvojem ljudskih potencijala cijele Međimurske županije. U djelokrug poslova spada i iniciranje i provedba strateških projekata, pomoć u identifikaciji, izradi i provedbi projekata sufinanciranih iz nacionalnih i EU programa, priprema i provedba EU projekata vezanih za njihov rad, organizacija i provedba edukacija za javni i privatni sektor, informiranje o dostupnim programima potpora i subvencija za poduzetnike (uključujući EU fondove) i savjetovanje u izradi projektnih prijedloga.²³

²³ radea.hr

Aktivnosti koje provodi usmjerene su na potrebe: Međimurske županije, jedinica lokalne samouprave, javnih institucija (iz područja obrazovanja, zdravstva, socijalne skrbi, komunalnih usluga...), poljoprivrednika, gospodarstva (poduzetnika i obrtnika; domaćih i stranih ulagača), organizacija civilnog društva na području županije.

Njihove zajedničke vrijednosti su kreativnost u rješavanju problema i osmišljavanju novih pristupa, suradnja unutar tima i sa svim dionicima, što podrazumijeva uvažavanje i otvorenost, preuzimanje inicijative odnosno korištenje prepoznatih prilika, prilagodljivost odnosno sklonost promjenama u okruženju u kojem djeluju.

Najnovije aktivnosti Razvojne agencije Međimurja su:²⁴

- Konferencija o prekograničnoj suradnji između Slovenije i Hrvatske: Rezultati, iskustva i izazovi. Na konferenciji će, uz prezentaciju rezultata i iskustava prethodnog razdoblja te izazove novog razdoblja, biti održan i okrugli stol na temu: Izazovi nakon 2020. godine.
- Provođenje e-savjetovanja sa zainteresiranom javnošću za poziv "Internacionalizacija poslovanja MSP-ova". U e-savjetovanju putem slanja komentara i prijedloga može se sudjelovati do 1. prosinca 2016. godine putem poveznice: e-Savjetovanje. Predmet poziva je jačanje međunarodne konkurentnosti MSP-ova povećanjem mogućnosti predstavljanja proizvoda i usluga međunarodnoj poslovnoj zajednici i mogućnosti poslovne suradnje s inozemnim partnerima. Svrha odnosno cilj poziva je povećati sposobnost hrvatskog gospodarstva za sudjelovanje na globalnim tržištima te pridonijeti povećanju udjela MSP-ova u ukupnom izvozu roba i usluga poboljšanjem uvjeta za njihov rad u međunarodnom okruženju.
- „Agro Uzlet grada Čakovca“ u organizaciji Poslovnog dnevnika i Grada Čakovca. Agro Uzlet grada Čakovca je interaktivna radionica kojom se žele omogućiti dodatna znanja i vještine poljoprivrednicima, poduzetnicima i obrtnicima kako bi postali još uspješniji u svom poslovanju. Tema radionice je "Nova generacija poljoprivrednika: poljoprivrednik-poduzetnik", a polaznici će dobiti odgovore na pitanja poput koji su aktualni trendovi na poljoprivrednom tržištu, kako brendirati i prodati proizvod, kako pratiti procese u proizvodnji, koje su mogućnosti kreditiranja za poljoprivrednike i sl.

²⁴ radea.hr

- Javni natječaj za dodjelu potpore male vrijednosti za poticanje razvoja prerade drva i proizvodnje namještaja Republike Hrvatske u 2016. godini. Ukupna vrijednost alociranih sredstva iznosi 5.307.000, 00 HRK. Prihvatljivi prijavitelji su: mikro, mala i srednja poduzeća registrirana za sljedeće djelatnosti prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti NKD 2007: Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; proizvodnja proizvoda od slame i pletarskih materijala (C16) i Proizvodnja namještaja (C31).

Sufinanciraju se prihvatljivi troškovi:

MJERA 1: Ulaganja u proizvodnu tehnologiju s intenzitetom potpore do 50% ukupno prihvatljivog troška, a maksimalnom vrijednosti do 400.000,00 HRK;

MJERA 2: Ulaganje u informacijske i komunikacijske tehnologije za poboljšanje poslovnih procesa s intenzitetom potpore do 70% ukupno prihvatljivog troška, a maksimalnom vrijednosti do 200.000,00 HRK i

MJERA 3: Nastup na sajmu ili izložbi s intenzitetom potpore do 80% ukupno prihvatljivog troška, a maksimalnom vrijednosti do 100.000,00 HRK. U okviru javnog natječaja jedan prijavitelj može podnijeti samo jednu prijavu za samo jednu provedbenu mjeru.

8.5 Međimurska energetska agencija MENE A

MENE A je osnovana s ciljem promicanja zamisli održivog razvoja u skladu sa stvarnim potrebama na području Međimurske županije promičući primjenu obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitost, što je u skladu sa strateškim ciljem Županije - promicanje gospodarskog i društvenog rasta utemeljenog na održivom razvoju te usredotočenoga na inovacije, transfer tehnologije i očuvanje prirodnog i kulturnog nasljeđa.²⁵

Djelatnosti MENE A-e pokrivaju širok spektar aktivnosti kojima nastoji što bolje zadovoljiti informacijske, tehničke i potporne potrebe javnog i privatnog sektora po pitanjima obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti. Uloga agencije, prije svega, obuhvaća pružanje informacija i savjeta vezanih uz energiju putem informacijskih i promotivnih kanala, organizacije seminara i radionica, tiskanja info i promocijskih materijala, provedbu projekata te svakodnevni kontakt sa zainteresiranim

²⁵ menea.hr

građanima i poslovnom zajednicom. Aktivno sudjeluju u oblikovanju energetske politike Županije definiranjem planova i programa energetskog djelovanja, pritom se usklađujući s glavnim političkim i gospodarskim akterima na lokalnoj razini i regionalnoj razini, s drugim lokalnim energetskim agencijama u Republici Hrvatskoj, usput se usklađujući sa svim trendovima i zakonskim obavezama na nacionalnoj i europskoj razini. Pružaju tehničku potporu pripremi projekata vezanih uz energiju, obnovljive izvore energije i energetske učinkovitost. Pripremaju studije, projektne dokumentacije za prijavu na različite nacionalne i međunarodne izvore financiranja te pružaju podršku malom i srednjem poduzetništvu za uvođenje mjera za smanjenje potrošnje energije u proizvodnom procesu te proizvodnju energije iz obnovljivih izvora energije. U nastavku slijedi nekoliko atraktivnih programa MENE-e.²⁶

- Projekt IR-OVE - Inovativna prekogranična regija obnovljivih izvora energije, odobren u sklopu prekograničnog EU programa IPA Slovenija – Hrvatska. Opći prekogranični cilj projekta je povećanje konkurentnosti i održivi razvoj cijelog prekograničnog područja kojeg pokriva projekt.
- Projekt ENER-SUPPLY u pilot područjima surađujući s lokalnom upravom provode se aktivnosti prijenosa, integracije i implementacije tehničkih znanja za poboljšanje energetske bilance na razini države te aktivnosti planiranja i primjene odgovarajućih metoda upravljanja u korištenju i proizvodnji energije, s naglaskom na korištenju obnovljivih izvora energije (OIE) i implementaciji mjera energetske učinkovitosti (EE).

8.6 Tehnološko-inovacijski centar Međimurje

Tehnološko-inovacijski centar najbolje je predstaviti putem njihove vizije koja glasi: „TICM je dinamičan sustav povezan s regionalnom ekonomijom i institucijama visokog obrazovanja integriran u međunarodno okruženje. TICM pomaže inovativnim tehnološkim poduzećima i poduzetnim pojedincima u realizaciji tehnološki naprednih poslovnih ideja. Podršku klijentima TICM pruža kroz osiguravanje prostora za pokretanje novih poduzeća te pružanje poslovnih i tehnoloških usluga potrebnih za daljnji razvoj poslovanja klijenata.

²⁶ menea.hr

Kvalitetu usluga osiguravaju kompetentni zaposlenici i vanjski suradnici te uključenost u međunarodne mreže znanstvenih i istraživačkih institucija.“²⁷

Projekti vezani uz razvoj poduzetništva su:

- Projekt „Kompas znanja“ financiran u sklopu Erasmus + programa Unije za obrazovanje, osposobljavanje, mlade i sport, ključna aktivnost 1: Mobilnost u svrhu učenja za pojedince. Programom se izravno doprinosi razvoju partnerske mreže i profesionalnih kompetencija djelatnika Tehnološko-inovacijskog centra Međimurje što će biti temelj za pružanje naprednih usluga koje do osnivanja TICM-a nisu postojale na regionalnom tržištu a čiji je cilj potaknuti brži razvoj na znanju utemeljenoga gospodarstva uz poseban naglasak na informacijsko-komunikacijske tehnologije. Projektni prijedlog imat će sljedeće učinke na djelatnike TICM-a, TICM kao organizaciju te njegove ciljne skupine: usvojenost inovativnih tehnika i alata u podučavanju odraslih, posebice u području poduzetništva, razvoja karijere i društvenih medija te primjena istih u narednim edukacijama i poslovanju TICM-a; utjecaj na kvantitetu i kvalitetu budućih edukacija; usvojenost učinkovitih principa upravljanja projektnim ciklusom te internog i eksternog transfera znanja; dodatno obogaćenje baze partnera kao temelja za generiranje kvalitetnih međunarodnih projekata i programa u području obrazovanja, zapošljavanja i promicanja poduzetničke kulture; – usvajanje dobre prakse partnerskih organizacija koje provode edukacije – TICM kao potencijalni provoditelj sličnih edukacija u sklopu Erasmus + programa u budućnosti.
- Crowd storming je pilot projekt kojeg već treću godinu zaredom Tehnološko-inovacijski centar Međimurje provodi u suradnji s dvjema ustanovama visokog obrazovanja – Fakultetom organizacije i informatike u Varaždinu i Međimurskim veleučilištem u Čakovcu, s ciljem doprinosa smanjivanju neravnoteže između ponude i potražnje na tržištu radne snage u IT industriji kroz povezivanje akademskog, javnog i gospodarskog sektora. Specifični ciljevi projekta su sljedeći: unaprijediti vještine budućih IT stručnjaka – studenata završnih godina tehničkih fakulteta – kroz rad na realnim IT projektima mentoriranima od strane uključenih poduzetnika; doprinijeti razvoju suradnje između obrazovnih institucija, gospodarskog sektora i poduzetničkih potpornih institucija kroz

²⁷ ticim.hr

realizaciju zajedničkih projekata s ciljem stvaranja sinergije u području zapošljavanja; omogućiti poslodavcima lakši pristup do kvalitetnih i perspektivnih potencijalnih zaposlenika uz mogućnost testiranja njihovih potencijala i kapaciteta te unaprjeđenja znanja istih u području IT-a. Krajnji korisnici projekta Crowd Storming su redovni i izvanredni studenti završnih godina preddiplomskog i diplomskog studija Informatike i Ekonomike poduzetništva, te studenti završne godine stručnog studija Primjena informacijske tehnologije u poslovanju Fakulteta organizacije i informatike Varaždin kao i redovni i izvanredni studenti završnih godina studija Računarstva Međimurskog veleučilišta u Čakovcu koji će kroz rad na konkretnim zadacima usavršavati svoja teoretska i praktična znanja sa svrhom specijalizacije u određenom (IT) području.

- Program provjere inovativnog koncepta (Proof of Concept – Poc) koji je pokrenuo HAMAG-BICRO uz financijsku potporu Vlade Republike Hrvatske i Svjetske banke. Program podupire pred komercijalne aktivnosti istraživača i poduzetnika na putu razvoja novih proizvoda, usluga i tehnoloških procesa s ciljem pružanja potpore u ranoj fazi razvoja inovacije, kako bi se pomogao i usmjerio daljnji razvoj i smanjio rizik investicije u kasnijoj fazi. Bespovratnim financijskim sredstvima, u iznosu do 350.000 HRK po projektu, primarno se podupiru poduzetničke ideje s visokim komercijalnim potencijalom koje obuhvaćaju jednu od sljedećih osnovnih aktivnosti: provjeru i zaštitu intelektualnog vlasništva; demonstraciju tehničke izvedivosti; izradu funkcionalnog prototipa; te sporedne aktivnosti poput analize tržišta i izrade studije isplativosti, izrade koncepta i strategije za razvoj ili komercijalizaciju proizvoda (studija ili plan za komercijalizaciju). Program je pritom namijenjen dvjema kategorijama prijavitelja:
 - PoC Private za mikro, mala i srednja poduzeća, te potencijalne poduzetnike s čvrstom namjerom da osnuju trgovačko društvo.
 - PoC Public za znanstvenike i istraživače zaposlene u javnim visokoobrazovnim ustanovama, javnim istraživačkim institutima i ostalim znanstvenim i istraživačkim organizacijama.

9. ZAKLJUČAK

Male i srednje poduzetnike možemo nazvati pokretačkom snagom hrvatskoga gospodarstva. Oni predstavljaju kapilarni sustav svakog gospodarstva, ali i društva. O njihovoj važnosti dovoljno govore brojke prema kojima je 99 posto svih registriranih tvrtki u Hrvatskoj upravo iz segmenta malog i srednjeg poduzetništva.

Hrvatska u narednim godinama mora ostvariti korist od financiranja sredstvima iz europskih strukturnih i investicijskih fondova, koja će dijelom biti usmjerena u znanost, tehnologiju, inovacije i poduzetništvo. Međutim, bez učinkovitoga okvira za financiranje rizičnim kapitalom, država neće moći u potpunosti iskoristiti sredstva iz ovih fondova. Stoga je važno da Hrvatska razvije dobar mehanizam za financiranje.

Projektima poduzetničkog kapitala za inovacije i poduzetništvo cilj je osnažiti financiranje rizičnim kapitalom za inovativna mala i srednja poduzeća (MSP) i novoosnovana poduzeća u Republici Hrvatskoj. Taj program omogućuje jačanje privatnoga sektora, njegove produktivnosti i konkurentnosti.

Jačanje izvoza iznimno je važno za brži i održivi gospodarski rast Republike Hrvatske. Inovativna mala, srednja i novoosnovana poduzeća mogu pri tome odigrati ključnu ulogu jer mogu iskoristiti nisku troškovnu bazu u zemlji te potaknuti porast produktivnosti i izvoza. Inovativnim je poduzećima u hrvatskom poduzetničkom krajoliku još uvijek potrebna podrška, naročito u pogledu pristupa financiranju u ranim fazama poslovanja, kada je poduzećima potrebno pomoći da ideje pretoče u proizvod ili uslugu.

Međimurska županija dobro iskorištava projekte i mjere institucija koje nudi vlada sa ministarstvima. U svom gospodarskom razvoju koristi svoju povoljnu prometnu poziciju na raskrižju značajnih europskih koridora te svojom izrazito razvijenom infrastrukturom dovodi do formiranja velikih prostornih kapaciteta za razvoj gospodarstva. Potrebno je i dalje raditi na podizanju profitabilnosti industrija koje se u županiji razvijaju kako bi se povećale plaće koje su u Međimurju izrazito niske.

Vlada Republike Hrvatske s ministarstvima stalno pokreće projekte za male i mikro poduzetnike kojima se omogućuju bespovratne potpore od 65 do 85 posto, ali je svjesna da je iz perspektive poduzetnika sve to sporo i inertno. Najava je da se radi na ubrzanju čitavog procesa te se očekuje da će to dovesti do veće apsorpcije EU novca.

U Varaždinu, 23. veljače 2017.

10. LITERATURA

Bobera D., Hunjet A., Kozina G., - **PODUZETNIŠTVO**, Sveučilište Sjever Varaždin, 2015.

Cingula M., Filipović D., Primorac, D. (2009). Entrepreneurial Development Through Standardization of Social Responsibility, TEMPUS Conference: Entrepreneurship Without Borders, November 20-21, Rishon LeZion, Israel,

Robert D. Hisrich; Michael P. Peters; Dean A. Shepherd – **PODUZETNIŠTVO**, 2011 MATE d.o.o. Zagreb

Hunjet A., Kozina G. – **OSNOVE PODUZETNIŠTVA**, Sveučilište Sjever Varaždin, 2014.

Stranica Ministarstva poduzetništva i obrta (mingo.hr)

Portal znanstvenih časopisa Republike Hrvatske (hrcak.srce.hr)

CEPOR, Centar za politiku razvoja malih i srednjih poduzeća i poduzetništva (cepor.hr)

PROSPERUS – INVEST d.o.o (prosperus-invest.hr)

CRANE - CRoatian Business Angels NETwork (crane.hr).

HBOR – Hrvatska banka za obnovu i razvitak (hbor.hr)

Hrvatska gospodarska komora (hgk.hr)

Hrvatski zavod za zapošljavanje (hzz.hr)

Hrvatska obrtnička komora (hok.hr)

Međimurska energetska agencija (menea.hr)

Regionalna razvojna agencija Međimurske županije (radea.hr)

Tehnološko-inovacijski centar Međimurje (ticm.hr)

11. PRILOZI

Primjer Poslovnog plana za ostvarivanje prava na potporu za samozapošljavanje Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Područnog ureda Čakovec

12. POPIS TABLICA

Tablica 1: Hrvatska – Osnovni makroekonomski pokazatelji u razdoblju od 2010. do 2015. godine

Tablica 2: Kriteriji razvrstavanja subjekata malog gospodarstva

Tablica 3: Odobrene potpore iz programa Poduzetnički impuls 2014., Ministarstvo poduzetništva i obrta

Tablica 4: Pregled odobrenih kredita za mala i srednja poduzeća po grupama kredita HBOR-a u 2013. i 2014.

Tablica 5: Aktivnosti za koje se odobravaju poticaji

Tablica 6: Kriteriji poreznih poticaja

Tablica 7: Poticaji za opravdane troškove novih radnih mjesta

Tablica 8: Ukupni korisnici Mjera aktivne politike zapošljavanja u 2016. godini (do 08.09.2016.)

13. POPIS SLIKA

Slika 1. Institucije za potporu poduzetništva, Izvor: Odras.hr

Slika 2. Financiranje razvoja tvrtke po fazama životnog ciklusa. Izvor: prosperus-invest.hr

Slika 3. Program prekogranične suradnje Interreg V-A Slovenija – Hrvatska 2014.-2020. Izvor: medjimurska-zupanija.hr

HRVATSKI ZAVOD ZA ZAPOSŁJAVANJE

**POSLOVNI PLAN
SAMOZAPOSŁJAVANJA**

Dajana Novak

(ime i prezime)

SAŽETAK POSLOVNOG PLANA

Ime i prezime Dajana Novak

OIB 85037461444

Kratak opis osnovne djelatnosti Sve kozmetičke usluge, posebni tretmani za problematičnu kožu

Šifra i naziv djelatnosti prema NKD-u NKD 96.02 Frizerski saloni i saloni za njepsavanje

Oblik registracije obrt trgovačko društvo samostalna djelatnost
 ostalo _____

Struktura vlasništva budućeg poslovnog subjekta jedan vlasnik/ca suvlasništvo: poslovni udjeli (u postotku) _____
 preuzimanje već postojeće tvrtke/obrt

Naziv poslovnog subjekta koji preuzimate Studio ljepote Dajana

Ime i prezime postojećeg/ih vlasnika Dajana Novak

OIB poslovnog subjekta koji se preuzima 32667921802

Sjedište Mjesto/Grad Čakovec

Izvor financijskih sredstava i predmet ulaganja	Planirana vrsta ulaganja (zaokružiti):	Sredstva potpore za samozapošljavanje	Vlastita i ostala sredstva
	☒ a) Oprema/alat/tehnika	a) stolica za pedikuru sa držačem za nogu,	a) stol za masazu, stol za volite, pult, ultrazvuk za lice, elipsa, usisavač prašine sa volite, informatička oprema
	☒ b) Sirovina/materijal za rad	kapaziti, grijač parova, grijač voska, kulebka,	b) Miral kozmetika, kozmetika Edeusa Mediterana, dekorativna kozmetika i sav potrošni materijal
	☐ c) Vozilo	sterilizator, UV lampa,	
	☐ d) Software	laptop Lenovo	
	☒ e) Uređenje prostora		e) licački radovi, zavjese, zalužine police, regali, fotelje, stolice, sofa, obledala, razne svijetiljke, stoli...
	☐ f) Licence/edukacije		
	☒ g) Ostalo	g) zakup poslovnog prostora, doprinosi	g) reklama, troškovi registracije objekta, troškovi atesta, kupnja zaštite odjeće, vizitke, poljenu biclovi...

1. PODACI O BUDUĆEM PODUZETNIKU I POSLOVNOM SUBJEKTU

OSOBNI
PODACI
(poželjno je
priložiti
detaljan
životopis uz
poslovni
plan)

Ime i prezime Dajana Novak
 OIB 85037461844 Datum rođenja 17. 08. 1991
 Telefon/mobitel 091 300 8761 E-mail dajanaravak12@gmail.com
 Osnovna škola (mjesto i godina završetka) Lopatinec, 2006.
 Srednja škola (naziv škole i godina završetka) Gospodarska škola Čakovec, 2009.
 Fakultet, magisterij, doktorat (naziv obrazovne ustanove i godina stjecanja diplome) _____
 Stečeno zvanje Kozmetičar
 Osposobljavanje i usavršavanje (koje ste završili) Škola za kozmetičarke i tečaj za nokte
 Završene edukacije za vođenje poslovanja (kao što je npr. računovodstvo, marketing, prodaja, itd. ili neku drugu vrstu edukacije koju smatrate bitnim za poslovanje) Tečaj za nokte
 Hobbiji i drugi interesi Rekreacija - fitness

RADNO
ISKUSTVO
Navedite
kronološki
dosadašnje
radno
iskustvo
Tablica 1

Period zaposlenja	Poslodavac	Zanimanje - opis poslova
01.09. 2009. -30.11. 2010.	Lemine d.o.o.	Kozmetičar i ugradnja noktiju
17.01. 2011. -30.10. 2013.	Katruža d.o.o.	Kozmetičar i ugradnja noktiju
15.11. 2013. -30.11. 2014.	Kozmetički salon Beauty line	Kozmetičar i ugradnja noktiju
18.03. 2015. -09.09. 2016.	Lidera d.o.o.	Kozmetičar i ugradnja noktiju

2. PREDMET POSLOVANJA

PODACI O
BUDUĆEM
POSLOV-
NOM
SUBJEKTU

Navedite osnovnu djelatnost poslovnog subjekta koji ćete registrirati

Kozmetičke usluge, ugradnja noktiju

Planirate registrirati:

d.o.o obrt ustanovu

j.d.o.o samostalnu djelatnost ostalo _____

NASTANAK
POSLOVNE
IDEJE

Opišite kako ste došli na ideju o pokretanju vlastitog posla. Navedite i zašto smatrate da Vi (i/ili

Vaši poslovni partneri) imate znanje i sposobnost da predloženu poslovnu inicijativu učinite uspješnom.

Nakon završetka osnovne škole želja za kozmetičarskim uslugama ostvarila mi se upisom u srednju Gospodarsku školu za smjer kozmetičar. Kroz školovanje bila sam na praksi u kozmetičkom salonu Jemine gdje sam se pokazala kao dobru učenicom, te sam nakon završetka srednjeg obrazovanja postala njihova zaposlenica. Rad sa strukom me veseli jer nakon pružanja usluge zadovoljan klijent je moja najveća nagrada i još reći policaj da budem što uspješnija u svom poslu. Kroz moje sedmogodišnje radno iskustvo u svim kozmetičkim poslovima i edukacijam za nokte uvidjela sam da taj posao želim raditi u svojoj vlastitom salonu sa nadom obit ću proširiti posao i zaposliti nove djelatnice, kako bi i drugima pružila zaposlenje. Moje usluge bili će kvalitetne i pristupačne sa cijenama na tržištu.

PREDMET
POSLO-
VANJA

Opišite detaljno osnovnu djelatnost i vrstu posla koju planirate obavljati te povežite s dosadašnjim radnim iskustvom. Također, naglasite da li se netko u vašoj obitelji bavi ili se bavio istom djelatnošću.

U osnovnu djelatnost mog zanimanja ulazi: masaže, njega tijela i lica, depilacije, njega stopala, ugradnja noktiju, manikura šminke, čišćenje lica. Sve navedene usluge radila sam i usavršavala se u prijašnjim salonima gdje sam bila zaposlena. Sva dosadašnja iskustva su me motivirala za samostalnu rad želim za uspjehom i ozbiljnom pristup poslu. Prema navedenim kozmetičkim uslugama nastojat ću se što više educirati za buduće problematičnom kožom jer vidim nezadovoljstvo

linejetera kod kojih je najviše izražen taj problem. Suradivati ću sa Gospodarskom školom po pitanju primanja školarca na praksu. Da bi moje poslovanje bilo uspješno i pozitivno u budućnosti ću se konstantno usavršavati, posjećivati radionice i tečajeve, sudjelovati na sajmovima. Jasna vizija mog posla je rad, pozitivno poslovanje i mogućnost stvaranja posla te zapošljavanje novih ljudi.

3. STRUKTURA ULAGANJA

Navedite u što namjeravate uložiti sredstva u prvoj godini poslovanja – to mogu biti osnovna sredstva i oprema (navesti koja), materijal i sirovina potrebni za rad, vozilo, oprema za uređenje prostora, edukacije i sl. Također, navedite iz kojih izvora namjeravate financirati navedene stavke.

POTREBNA
FINANCIJSKA
SREDSTVA
(struktura
ulaganja)

Tablica 2

Vrsta ulaganja	Izvori i iznos financiranja		VLASTITA SREDSTVA
	Sredstva HZZ-a	Ostalo (druge potpore, vlastita sredstva, krediti)	
1. Stolica za pedikuru sa držačem za nogu	2.537,25	Masazni krevet ROMBO	3.080,00
2. Vapazon Anoltra 100/1- 5A	3.142,21	Stojeća lampa EXPAND	792,00
3. Grijač parova - trio Xamitalia profesional	675,75	Ultrazvuk visoka frekvencija	2.360,00
4. Grijač voska u limenci Futura	395,25	Radna stolica BUDGET	392,00
5. Sterilizator Tammini autom.	1.564,00	Pokretni stolić GIOVANNI	880,00
6. UV lampa 36W - primed bijela	289,00	Stol za noćte	1.100,00
7. Laptop Lenovo 100-151BD 8099002JSP	1.823,24	Pult	1.800,00
UKUPNO			
8. Doprinosi (1.195,91 x 5 mj.)	5.979,55	Žaluzine	640,00
9. Zakup poslovnog prostora (1.400,00 x 5 mj.)	7.000,00	Kozmetika Esensa Mediknava	897,00
UKUPNO	23.408,25		11.941,00

POTREBAN
PROSTOR I
DOZVOLE
ZA RAD

Podaci o Vašem poslovnom prostoru: u vlasništvu u najmu nije potreban

Navedite u kojem gradu/mjestu planirate registrirati sjedište budućeg poslovnog subjekta te na kojem području planirate obavljati djelatnost. Ukoliko vam je potreban poslovni prostor, navedite detalje o tome imate li osigurani prostor u svom vlasništvu, vlasništvu obitelji ili ga planirate unajmiti.

Svoju djelatnost planiram registrirati u gradu Čakovcu i obavljati na području Međimurske županije. Poslovni prostor imam osigurati i unajmiti će ga na adresi Uška 2, Čakovec.

Jesu li za obavljanje Vaše djelatnosti potrebne određene dozvole, odobrenja, atesti ili zadovoljavanje minimalnih tehničkih uvjeta? DA NE

Ako da, koje?

ZAING, ZAMP

Navedite koja odobrenja, ateste, licence i sl. još morate ishoditi ili nabaviti.

ZAING - zaštita na radu, zaštita od požara
ZAMP - zaštita autorskih muzičkih prava

POTREBNA

Navedite popis opreme i prijevoznih sredstava koje već posjedujete za obavljanje Vaše djelatnosti.

OPREMA

Postojeća oprema/prijevozna sredstva	
1.	Automobil
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	

4. PROCJENA TRŽIŠTA I KONKURENCIJE**TRŽIŠTE
PRODAJE**

Objasnite
što ćete
ponuditi
tržištu te
tko će
kupovati
vašu robu ili
usluge.

Navedite koje točno proizvode planirate proizvoditi i/ili prodavati, odnosno usluge koje planirate pružiti. Ukoliko planirate više djelatnosti, molimo navedite pojedinosti za svaku djelatnost.

Ugradnja nokbju, sminkanje, njega stopala,
 masaža cijelog tijela, masaža leđa,
 anticelulitne masaže, masaža stopala,
 masaža lica, vrata i dekoltea, depilacije
 tijela i lica, čišćenje lica problematične
 kože, njega lica za suhu i zrelu kožu
 bojanje i kucpanje obrva, bojanje trepavica,
 ultrazvuk lica za pomlađivanje i za
 zatezanje kože, manikura, laskiranje
 nokbju

Tko su Vaši potencijalni korisnici ili klijenti, te na koji dio tržišta/područja se planirate orijentirati?

Moji potencijalni korisnici su već postojeće mušterije koje su zadovoljne mojim uslugama te svi budući korisnici mojih usluga koji će putem dobrih preporuka, reklama i letaka posjetiti moj salon. Svoje usluge pružat ću na području Međimurske županije.

Na koji način ćete obavještavati potencijalne kupce/klijente o ponudi svojih proizvoda/usluga?

Označite moguće odgovore.

- a) posjetnice
- b) usmena reklama i preporuke
- c) brošure i letci
- d) plaćeni oglasi u novinama i časopisima
- e) natpisi na vozilima
- f) reklame na radiju i televiziji
- g) poslovni sajmovi
- h) društvene mreže

Planirate li izradu poslovne web stranice?

DA NE, zasad mi nije potrebna već je u izradi

- društvene mreže

Imate li dogovorenu suradnju s dobavljačima i budućim poslovnim partnerima?

DA NE zasad

Znate li gdje ćete nabavljati potrebnu opremu, materijal, sirovinu i sl. potrebnu za obavljanje Vaše djelatnosti?

DA NE zasad

TRŽIŠTE
NABAVE

KONKU-
RENCIJA

Možete li sve potrebno nabaviti u Republici Hrvatskoj ili biste neku robu/usluge radije nabavljali u inozemstvu?

sve mogu nabaviti u RH

neka inozemna roba/usluge bolje odgovaraju potrebama mog poslovanja (navedite razlog):

Tko je Vaša konkurencija? Navedite osnovne podatke o Vašim glavnim konkurentima, njihovim prednostima i slabostima u odnosu na Vas.

U Medimurskoj županiji ima puno kozmetičkih salona, od kojih sam i ja bila zaposlena. Konkurencije se ne bojim jer je konkurencija poticaj za bolji rad i usavršavanje!

Po čemu ćete biti drugačiji od svoje konkurencije? Navedite aktivnosti kojima ćete privući klijente (izbjegavati fraze "brži, bolji, jeftiniji").

Moje višegodišnje iskustvo i obrazovanje u kozmetičkoj struci su dokaz moje kvalitete. Svoje klijente ću privući naglaskom na kvalitetnije tretmane problematične kože u kliničkom kozmetičkom, jer se previše stavlja naglasak na dekorativnu kozmetiku a ne na ljepotu i negu tijela.

5. PROCJENA PRIHODA

**PROCJENA
PRIHODA**

Molimo vas da u tablici nabrojite nekoliko Vaših osnovnih proizvoda ili usluga te njihovu okvirnu cijenu kako bi ste mogli izračunati očekivani prihod u prvoj godini poslovanja. Također je važna procjena količine prodanih proizvoda/usluga u jednom mjesecu (stupac 2) i možete ju odrediti na principu prosjeka: (najbolji mjesec + najlošiji mjesec) / 2.

Tablica 3

1	2	3	4	5
Naziv proizvoda/usluge	Cijena pojedinog proizvoda/usluge	Broj očekivanih prodaja u jednom mjesecu	Očekivani mjesečni prihod od prodaje (pomnožiti stupac 2 i 3)	Očekivani godišnji prihod od prodaje (pomnožiti stupac 4 s 12)
Čišćenje lica problematične kože	230,00	20	4.600,00	55.200,00
Masaza cijelog tijela	120,00	30	3.600,00	43.200,00
Šminkanje	100,00	15	1.500,00	18.000,00
Ogradnja noktiju	130,00	40	5.200,00	62.400,00
Njega stopala	80,00	15	1.200,00	14.400,00
Njega lica zadnje kože	120,00	20	2.400,00	28.800,00
Anti age tretmani	180,00	30	5.400,00	64.800,00
Depilacija nogu i bikini	100,00	35	3.500,00	42.000,00
Ukupno				328.800,00

6. PROCJENA TROŠKOVA POSLOVANJA

TROŠKOVI RADA

Ukoliko planirate registrirati trgovačko društvo, navedite očekivanu mjesečnu bruto plaću (neto plaća + doprinosi) i pomnožite s 12 mjeseci. Ukoliko planirate registrirati obrt ili samostalnu djelatnost, navedite iznos mjesečnih doprinosa i pomnožite s 12. Planirate li zapošljavanje drugih osoba u prvoj godini poslovanja, navedite u drugom stupcu očekivanu bruto plaću za tu osobu/osobe (neto plaća + doprinosi) i pomnožite s 12.

Tablica 4

Trošak rada	Mjesečni iznos	Godišnji iznos
Bruto plaća ili doprinosi za obrtnike / RPO	1.195,91	14.350,92
Bruto plaća za zaposlenike		
Sveukupni troškovi rada	1.195,91	14.350,92

OSTALI TROŠKOVI

Molimo navedite ostale očekivane troškove u prvoj godini poslovanja (npr. najamnina, usluge knjigovodstva, potrošni materijal, režijski troškovi, ostala davanja i sl.):

Tablica 5

Ostali troškovi	Iznos mjesečni (kn)	Iznos godišnji (kn)
Najamnina	1.400,00	16.800,00
Režijski troškovi	1.100,00	13.200,00
Potrošni materijal	5.000,00	60.000,00
Troškovi interneta	70,00	840,00
Ukupno		90.840,00

7. OČEKIVANA DOBIT/DOHODAK

PROJENA
DOBITI/
DOHOTKA

Da biste izračunali očekivanu dobit u prvoj godini poslovanja, molimo Vas da unesete podatke iz tablice 3 koja prikazuje očekivane godišnje prihode te tablica 4 i 5 koje prikazuju očekivane godišnje troškove. Neto dobit je Vaša zarada od prodaje proizvoda i usluga koja ostaje nakon što su odbijeni svi troškovi i nakon što je plaćen porez na dobit/dohodak (u svrhu izračuna koristi se porezna stopa od 20%).

Tablica 6

R.br.	Financijski podaci	Iznos u kunama
1.	Godišnji prihodi od prodaje (tablica 3)	328.800,00
2.	Ukupni godišnji troškovi (tablica 4 + 5)	153.190,92
3.	Očekivana dobit prije oporezivanja (stupac 1.-2.)	175.609,08
4.	Porez na dobit (stupac 3. x 0,20)	35.121,81
5.	Očekivana neto dobit (stupac 3.-4.)	140.487,27

Moja očekivana neto dobit (zarada) u prvoj godini poslovanja iznosi 140.487,27 kn.

HRVATSKI ZAVOD ZA ZAPOSŁJAVANJE

TROŠKOVNIK

dopuna poslovnom planu samozapošļavanja za 2016. godinu

Iznos potpore za samozapošļavanje iznosi do najviše 25.000,00 kn. Potpora se odobrava za troškove poslovanja sukladno kriterijima za dodjelu potpore koji su prilog poslovnom planu. Unutar roka od 180 dana od dana isplate sredstava, potrebno je dostaviti dokaze o utrošenim sredstvima (npr. izvratke sa žiro-računa, račune, blagajničke zapise, ugovore ovjerene kod javnog bilježnika i sl.)

U navedenoj tablici prikažite planirane troškove koji su vam potrebni za početak poslovanja prema popisu prihvatljivih troškova za 2016. godinu. Svi troškovi navode se bez uključenog poreza na dodanu vrijednost. Zbroj troškova u troškovniku može prelaziti iznos od 25.000 kuna te se u njemu mogu nalaziti i troškovi koje će samozaposlena osoba sama financirati.

RED. BR.	VRSTE TROŠKA	IZNOS BEZ PDV-a (kn)
1.	Stolica za pedikuru sa dršaćem za nogu	2.537,25
2.	Vapazou Anoheca Voo/1-SA	3.142,21
3.	Grijač parova trio Xavitatia ^{Professional}	675,75
4.	Grijač voska u limenci Futura	395,25
5.	Sterilizator Tau mini autom.	1.564,00
6.	UV lampu promed bijela 36W	289,00
7.	Laptop Lenovo 100-151BD 8000002JSP	1.823,24
8.	Doprinosi (1.195,91 x 5 mj.)	5.979,55
9.	Zakup poslovnog prostora (1.400,00 x 5 mj.)	7.000,00
10.		
UKUPNO		23.408,25

u Čakovcu, 21. 09. 2016. godine

Dajana Novak
IME I PREZIME
Dajana Novak
(potpis)

Sveučilište
SjeverSVEUČILIŠTE
SIEVER

IZJAVA O AUTORSTVU

I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, Dušanka Novak pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključiva autorica diplomskog rada pod naslovom **INSTITUCIONALNA PODRŠKA PODUZETNIŠVA U HRVATSKOJ S POSEBNIM OSVRTOM NA MEĐIMURSKU ŽUPANIJU** te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Studentica:

Dušanka Novak

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, Dušanka Novak neopozivo izjavljujem da sam suglasana s javnom objavom diplomskog rada pod naslovom **INSTITUCIONALNA PODRŠKA PODUZETNIŠVA U HRVATSKOJ S POSEBNIM OSVRTOM NA MEĐIMURSKU ŽUPANIJU** čija sam autorica.

Studentica:

Dušanka Novak